

NATIONELLT OCH INTER- NATIONELLT KVALITETS OCH STANDARDISERINGSARBETE 2011

RAPPORT 2012:15

NATIONELLT OCH INTERNATIONELLT
KVALITETS- OCH STANDARDISERINGSARBETE
INOM FJÄRRVÄRMEDISTRIBUTION 2011

ULF JARFELT

ISBN 978-91-7381-096-8

© 2010 Svensk Fjärrvärme AB

FÖRORD

Här redovisas resultaten av arbetet under år 2011 inom projektet Nationellt och internationellt standardiserings- och kvalitetsarbete inom fjärrvärmedistribution. En stark efterfrågan på hög leveranssäkerhet under lång tid till låga kostnader och med minimal miljöpåverkan på en konkurrensutsatt marknad gör att standardisering och kvalitetssäkring är grundförutsättningar för att uppnå önskade funktionskrav.

Genom standardiserade krav på funktion, dimensioner och kompatibilitet skapas förutsättningar för en rationell tillverkning vilket i sin tur ger en marknadsanpassad konkurrens på lika villkor.

Ordföranden i den nationella teknikkommittéen TK300 och den internationella teknikkommittéen TC107 är professor Ulf Jarfelt, Chalmers tekniska högskola. Arbetet har ingått i forskningsprogrammet Fjärrsyn som finansieras gemensamt av Energimyndigheten och fjärrvärmebranschen.

Bo Johansson
Ordförande i Svensk Fjärrvärmes teknikråd

Rapporten redovisar projektets resultat och slutsatser. Publicering innebär inte att Fjärrsyns styrelse eller Svensk Fjärrvärme har tagit ställning till innehållet.

SAMMANFATTNING

I denna rapport beskrivs det svenska deltagandet i det nationella och internationella standardiseringsarbete som genomförs inom teknikområdet fjärrvärmedistribution. Arbetet koordineras av SIS, Swedish Standards Institute, och involverar representanter från branschorgan, myndigheter, företag, provningsinstitut och högskolor. SIS arbete finansieras dels av medlemsavgifter från intressenter och dels genom ett statligt stöd. Medverkan av personer representerande företag, branschorgan, m.m. sker genom egenfinansiering. Svensk Fjärrvärme finansierar professor Ulf Jarfelts insats som ordförande i den svenska teknikkommittén SIS/TK300 och som ordförande i den europeiska teknikkommittén CEN/TC 107.

I projektet ingår standardisering av förtillverkade fjärrvärmerörsystem enligt det arbetsprogram som beslutas inom CEN/TC 107. I detta inkluderas enheter bestående av förisolerade rör, rördelar, ventiler och rörskarvar samt även larmsystem och metoder för konstruktion, beräkning och installation. I projektet behandlas både fasta och flexibla rörsystem.

Arbetet består av vidareutveckling och revidering av de befintliga europastandarderna samt utarbetande av nya standarder för flexibla rörsystem. I dagsläget omfattas 11 standarder av teknikkommitténs arbete (4.5 Standarder som hanteras).

Rapportering från den svenska teknikkommittén, TK 300, sker i form av protokoll. Arbetet kan följas på SIS hemsida www.sis.se *Livelink*.

SUMMARY

This report describes the Swedish activities in national and international standardization work within the scope of district heating network systems. The work is coordinated by SIS, Swedish Standards Institute, and involves representatives from companies, authorities, test institutes and universities. The work organized by SIS is financed by a membership fee from all companies involved in the work and also by a financial support from the government. However, persons active in meetings such as working group meeting at national level and international level are financed by the company or organization where they are employed. The work as chairman of the Swedish Board, TK 300, and as chairman of the International Board, CEN/TC 107, is financially supported by the Swedish District Heating Association. Professor Ulf Jarfelt, Chalmers University of Technology is the chairman of both the Swedish and the International Board.

The scope of the standardization work on pre-insulated bonded pipe systems for directly buried hot water networks includes pipe assembly of steel service pipe, polyurethane thermal insulation and outer casing of polyethylene, fitting assemblies, steel valves, joints, surveillance systems, design and installation criteria for calculations and pre-insulated flexible pipe systems.

The main work consists of preparing the 11 standards for revisions. The progress of the work in TK 300 and in CEN/TC 107 is continuously reported in form of minutes from meetings and are available on SIS home page www.sis.se *Livlink*.

INNEHÅLL

1	BAKGRUND	12
2	MÅL OCH STRATEGIER	13
3	ORGANISATION	14
4	ARBETE MED STANDARDER	16
4.1	PÅGÅENDE ARBETE UNDER 2011	18
5	PROTOKOLL 50	19
5.1	SAMMANTRÄDE MED SIS/TK 300 - FÖRTILLVERKADE FJÄRRVÄRMERÖR	19
5.1.1	Sammanträdet öppnande	19
5.1.2	Dagordning	20
5.1.3	Föregående protokoll	20
5.1.4	Medverkande i SIS/TK 300 och ev. anmälan/ändring av svenska experter till/i CEN/TC 107/WG 2, WG 3, WG 4, WG 5, WG 9, WG 10, WG 11 and JWG1	20
5.1.5	SIS/TK 300 - Budget 2011	21
5.1.6	Rapport från SIS/TK 300/AG 3 "Referensgrupp för CEN/TC 107/WG 5 och CEN/TC 107/TC 267/JWG 1"	21
5.1.7	Förslag på CEN Formal Vote resp. UAP	22
5.1.8	FprEN 488:2010 – Rapport om svensk röstning	22
5.1.9	Rapport om det tyska överklagandet ("appeal") mot EN 15632-2 och EN 15632-3	23
5.1.10	Svenska önskemål om ärenden på dagordningen för mötet med CEN/TC 107 i Zürich 2011-04-06/77 samt övriga frågor kring CEN/TC 107 och dess arbetsgrupper	23
5.1.11	CEN/TC 107 – Prefabricated District Heating Pipe Systems	24
5.1.12	Förslag till ärenden som Sverige vill ta upp på mötet med CEN/TC 107 i Zürich 2011-04-06--07	24
5.1.13	Svensk delegation till mötet med CEN/TC 107	26
5.1.14	WG 2 – Technical editing – Basic considerations	26
5.1.15	WG 3 – PUR-foam properties	27
5.1.16	WG 4 – Joints	27
5.1.17	WG 5 – Fittings	27

5.1.18	WG 9 – PE-Casings	28
5.1.19	WG 10 – Preinsulated flexible pipe systems	28
5.1.20	WG 11 – Surveillance facilities	28
5.1.21	WG 12 – Requirements and test methods of cross linkable PE-Xb	28
5.1.22	CEN/TC 107/TC 267/JWG 1 – Design, installation and calculation	28
5.1.23	Övrigt	29
5.1.24	Nästa sammanträde	30
5.1.25	Sammanträdet avslutning	30
6	PROTOKOLL 51	31
6.1.1	Sammanträde med SIS/TK 300 - Förtillverkade fjärrvärmerör	31
6.1.2	Sammanträdet öppnande	31
6.1.3	Dagordning	31
6.1.4	Föregående protokoll	31
6.1.5	Medverkande i SIS/TK 300 och ev. anmälan/ändring av svenska experter till/i CEN/TC 107/WG 2, WG 3, WG 4, WG 5, WG 9, WG 10, WG 11 and JWG1	32
6.1.6	Uppdaterad Verksamhetsplan samt Projektblad för SIS/TK 300	33
6.1.7	SIS/TK 300 - Budget 2012	34
6.1.8	Rapport från SIS/TK 300/AG 3 "Referensgrupp för CEN/TC 107/WG 5 och CEN/TC 107/TC 267/JWG 1"	35
6.1.9	Rapporter och diskussion om frågor i CEN/TC 107 och dess arbetsgrupper	35
6.1.10	CEN/TC 107 – Prefabricated District Heating Pipe Systems	35
6.1.11	WG 2 – Basic considerations – Technical editing	36
6.1.12	WG 3 – PUR-foam properties	36
6.1.13	WG 4 – Joints	36
6.1.14	WG 5 – Fittings and valves	37
6.1.15	WG 9 – PE-Casings	37
6.1.16	WG 10 – Flexible pipe systems for district heating	37
6.1.17	WG 11 – Surveillance facilities	37

6.1.18	WG 12 – Joint Working Group with CEN/TC 155 - Requirements and test methods of cross linkable PE-Xb37	
6.1.19	WG 13 – Joint Working Group with CEN/TC 267 - Preinsulated district heating pipe systems - Design and installation	38
6.1.20	Övrigt	38
6.1.21	Nästa sammanträde	38
6.1.22	nästa sammanträde tisdagen den 29 maj 2012 – onsdagen den 30 maj 2012 i Linköping	38
6.1.23	Sammanträdet avslutning	38
7	RAPPORT FRÅN CEN/TC 107 MÖTE I ZÜRICH	39
7.1	MÖTE MED CEN/TC 107 - PREFABRICATED DISTRICT HEATING PIPE SYSTEMS	39
7.1.1	Sammanträdet öppnande	39
7.1.2	Ordförandens formella öppnande	39
7.1.3	Värdarnas välkomsttal (SNV och Brugg)	39
7.1.4	Roll call of delegates	40
7.1.5	Dagordning	40
7.1.6	Information from chairman and secretary	40
7.1.7	Approval of draft resolution 203 – renaming of JWG 1 to CEN/TC 107/WG 13	40
7.1.8	Dokument CEN/TC 107 N 164, Draft Resolution 203	40
7.1.9	Result of Formal Vote Enquiry on EN 488	41
7.1.10	Reports (brief) from the convenors. Electronic versions on the reports shall be available	41
7.1.11	WG 2 - Basic considerations	41
7.1.12	Document CEN/TC 107/WG 2 N 92, EN 253:2009/ prA1:201X – final draft 110317 to TC 107 meeting	41
7.1.13	WG 2 IW1	42
7.1.14	WG 3 - PUR-foam properties	42
7.1.15	WG 3 IW1	43
7.1.16	WG 3 - Internal revision of EN 253:2009	44
7.1.17	WG 4 – Joints	44
7.1.18	WG 4 IW1	44
7.1.19	WG 5 - Fittings and Valves	45

7.1.20	Approval of draft resolution 202 - Amendment to EN 488	45
7.1.21	WG 5 IWI	46
7.1.22	WG 5, IWI 2011/1	46
7.1.23	WG 5, IWI 2011/2 (enligt beslut under punkt 7 nedan)	46
7.1.24	WG 5, IWI 2009/1	46
7.1.25	WG 9 - PE casing	47
7.1.26	WG 9 IWI	47
7.1.27	WG 9, IWI 2011/1	47
7.1.28	WG 9, IWI 2011/2	47
7.1.29	WG 9, IWI 2011/3	47
7.1.30	WG 10 - Flexible pipes	48
7.1.31	WG 10 IWI	48
7.1.32	WG 11 - Surveillance facilities	48
7.1.33	WG 11 IWI	48
7.1.34	WG 12 - Requirements and test methods of cross linkable PE-Xb	49
7.1.35	WG 12 IWI	49
7.1.36	WG 13 (tidigare CEN/TC 107/TC 267/JWG 1) - Design and installation	49
7.1.37	WG 13 IWI	50
7.1.38	Remaining comment on the latest version of the TC 107 standards	50
7.1.39	Environmental actions	51
7.1.40	General environmental actions according to CEN Resolution BT 27/2008	51
7.1.41	Impact on the work of CEN/TC 107 of the "Standardisation mandate to CEN, CENELEC and ETSI under Directive 2009/125/EC relating to harmonised standards in the field of Ecodesign"	51
7.1.42	Proposals for new/future work	52
7.1.43	Liaisons	52
	CEN/TC 155 - Plastics piping systems and ducting systems	52
7.1.44	Overall status review / Future plans for finalizations and revisions	52

7.1.45	Approval of resolutions	52
7.1.46	Next meeting	53
7.1.47	Any other business	53
7.1.48	Closure of meeting	53
8	STANDARDER SOM HANTERAS:	54

1 BAKGRUND

På initiativ av de dåvarande aktörerna på fjärrvärmeområdet tillsatte den europeiska standardiseringsorganisationen CEN redan 1982 en teknisk kommitté, Prefabricated district heating pipe systems (CEN/TC 107) – för standardisering av förtillverkade fjärrvärmerörssystem. Vid ett första sammanträde i augusti 1982 klargjordes syftet med och organisationen för verksamheten. Den tekniska kommittén har tillsatt arbetsgrupper med uppgift att ansvara för grundläggande tekniska överväganden /teknisk redigering, raka rör, egenskaper hos rörisolering av polyuretan, skarvar, rördelar, ventiler, mantelrör, flexibla rör, övervakningssystem samt konstruktion, beräkning och installation av fjärrvärmerör.

Under tiden sedan 1982 har arbete också bedrivits med standardisering av bl.a. expansionselement, rörsystem med gjutjärnrör som mediebearare samt spraysystem. Dessa har dock av olika anledningar lagts ner.

Hösten 1982 bildades en svenska teknisk kommitté med uppdraget att svara för de svenska insatserna i arbetet inom CEN/TC 107. Den svenska tekniska kommittén har idag namnet Förtillverkade fjärrvärmerör (SIS/TK 300).

Professor Ulf Jarfelt, Chalmers Tekniska Högskola, är f.n. Chairman (ordförande) i CEN/TC 107, trots att sekretariatet för den tekniska kommittén handläggs av Dansk Standard. Klas Lindqvist, SIS, är f.n. convenor (sammankallande) i arbetsgruppen CEN/TC 107/WG 2. Det administrativa sekretariatsarbetet för WG 2 utförs dock till största delen av Dansk Standard. Normalt nominerar sekretariatslandet ordförande och convenor från det egna landet, men de nuvarande lösningarna för TC 107 och WG 2 understryker på ett positivt sätt det goda samarbetet mellan de deltagande länderna.

2 MÅL OCH STRATEGIER

Projektets mål är:

- att medverka i vidareutvecklingen av europastandarderna för förtillverkade fjärrvärmerör samt medverka till att en europastandard för flexibla fjärrvärmerör utarbetas
- att överföra resultaten av Europaarbetet till svensk standard;
- att utgöra den instans i Sverige som vid behov svarar för tolkning av standardtexter inom området
- att vid behov utarbeta svenska översättningar av europastandarder i avsikt att översättningarna skall ingå i nya svenska standarder och nya utgåvor av befintliga svenska standarder
- att tillföra svenska intressenter tidig information om utvecklingstendenserna inom europastandardiseringen

Projektets strategi för att åstadkomma målen ovan är:

- att bevaka, delta i och i största möjliga utsträckning påverka det europeiska standardiseringsarbetet inom CEN/TC 107, Prefabricated District Heating Pipe Systems och dess arbetsgrupper samt inom CEN/TC 107/TC 267/JWG 1 genom att i största möjliga utsträckning se till att svenska intressen är företrädde så att svenska förslag framförs i det europeiska standardiseringsarbetet;
- att svenska kommentarer och förslag i det europeiska standardiseringsarbetet sammanställs av SIS/TK 300, i tryckkärlsfrågor vid behov i samarbete med SIS tekniska kommittéer inom tryckkärlsområdet.
- att nominera svenska experter till de europeiska arbetsgrupperna;
- att genom gott samarbete med övriga länder i CEN/TC 107 sträva efter att fortsatt svara för ordförandeskapet i CEN/TC 107;
- att svara för convenorskapet i CEN/TC 107/WG 2;
- att åta sig convenorskapet för övriga arbetsgrupper när byte av convenor sker;
- att utarbeta/uppdatera erforderliga översättningar av europastandardernas texter. SIS/TK 300 har i ett tidigt skede beslutat att de kommande europastandarderna normalt skall översättas till svenska för att underlätta användningen i Sverige;
- att utgöra ett öppet nationellt forum för erfarenhets- och informationsutbyte mellan intressenter i Sverige;
- att genom deltagandet i CEN-arbetet sprida information om kommande standarder och därmed även om utvecklingstendenserna internationellt för förtillverkade fjärrvärmerör;
- att genom kontakter med myndigheter och institutioner förankra tillämpningen av standarderna i lagstiftning och tillämpningsbestämmelser.

3 ORGANISATION

I beskrivningen nedan redogörs för det svenska deltagandet i det internationella standardiseringsarbetet inom CEN/TC 107, Prefabricated District Heating Pipe Systems och till vilka arbetsgrupper dessa personer knyts.

Arbetsgrupp	Svensk expert
CEN/TC 107, WG 2, WG 3	Ulf Jarfelt
WG 2	Klas Lindqvist
WG 2	Jan Eriksson
WG 2	Göran Johansson
CEN/TC 107	John Ljungqvist
WG 3	Ulf Jarfelt, Göran Johansson
WG 4	Lars Erlandsson
WG 5	Sten Bruce, Markus Alsbjer
WG 9	Hans Sandberg
WG 10	Jerker Skarelius
WG 11	Hansi Wieschalla
WG 13	Jan Henrik Sällström

Följande arbetsgrupper, Working Groups (WG), är aktiva inom CEN/TC 107

WG 2	Basic considerations/Technical editing
WG 3	PUR-foam properties
WG 4	Joints
WG 5	Fittings and valves
WG 9	PE Casing
WG 10	Flexible pipe systems
WG 11	Surveillance facilities
WG 12	PE-Xb
WG 13	Design, calculation and installation som är en gemensam grupp för samarbete mellan CEN/TC 107 och CEN/TC 267, Industrial piping.

Sekretariatet för CEN/TC 107 är förlagt till Danmark med Henryk Stawicki som sekreterare.

I Sverige koordineras arbetet av SIS/TK 300, Förtillverkade fjärrvärmerör. Det svenska sekretariatet för SIS/TK300 är förlagt till Stockholm med Klas Lindqvist som projektledare. Den tekniska kommittén kan vid behov tillsätta arbetsgrupper och ad hoc grupper som får i uppdrag att genomföra definierade arbetsuppgifter. Den tekniska kommittén svarar för att sådana grupper läggs ner när de har fullgjort tilldelade arbetsuppgifter.

Ulf Jarfelt omvaldes 2011-11-30 som ordförande för SIS/TK 300. Mandatperioden går ut 2014-11-30.

Dokument från det internationella standardiseringsarbetet distribueras via SIS Livelink. Detta inkluderar även erforderliga dokument i samband med röstningar på standardförslag m.m.

4 ARBETE MED STANDARDER

Allmänt

Kommitténs arbete med standardisering sker som en kontinuerlig process där arbetet genomförs dels i den svenska teknikgruppen, TK 300, och dels i de internationella arbetsgrupper (Working Group) som är kopplade till den internationella kommittén CEN/TC107. Nationella frågor och synpunkter som lyfts och diskuterats i den svenska kommittén kan förs vidare till det internationella arbetet genom att frågan tas upp på ett kommittémöte i CEN/TC107. Skulle det finnas relevans i frågeställningen kan den sedan hänskjutas till någon av de tekniska arbetsgrupperna i form av som en arbetsuppgift (IWI – Internal Work Item). Arbetsgruppen har då i uppgift att behandla frågan och komma med en lösning. Denna kan vara i form av ändrad text i standarden, tillägg, förtydligande, förändrade kravnivåer, m.m. och utgör en del i arbetet med revideringen av standarden.

Generellt sett dominerar arbetet av att utforma standarder och att kontinuerligt revidera dessa. Revideringen kan i sin enklaste form bestå av textmässiga kompletteringar eller korrigeringar, förtydligande av figurer och liknande och man skulle kunna karakterisera dessa förändringar som redaktionella. Detta sker vanligtvis genom sekretariatets försorg, dels hos SIS i Sverige, DS i Danmark, men också centralt på CENs kansli i Brüssel.

Arbetet i kommittéerna behandlar mestadels frågor av teknisk natur. Det kan röra sig om kompletteringar, korrigeringar och förändringar av olika dignitet. Allt ifrån små, ganska självklara frågor, som inte kräver stort arbete till mycket komplicerade frågeställningar där utrednings- och ytterligare forskningsarbete fordras för att finna exempelvis rätt provningsmetodik och nivå av funktionskrav. Vissa frågor kan ytterligare kompliceras av att olika synsätt råder i olika länder. TC-mötet beslutar om vilka frågeställningar som skall behandlas och vilken arbetsgrupp som skall hantera och ansvara för frågan. Alla dessa frågeställningar samlas som ”Internal Work Items” som utgör en form av arbetsschema under perioden till nästa TC-möte. Vanligtvis sker dessa med 12-18 månaders mellanrum. Med viss regelbundenhet sker revideringar av befintliga standarder. Vanligtvis med cirka 3-6 års periodisering. Samtliga standarder har koppling till en specifik arbetsgrupp, WG, som tekniskt är närmast ansvarig för att hantera alla de frågor som medlemsländerna lyfter i samband med revideringar eller vid utarbetande av nya standarder.

I princip kan man säga att en standard är redo för revidering då de tekniska frågorna som finns på listan över Internal Work Items har behandlats av arbetsgruppen och att det finns förslag på hur man bör hantera dess frågor. Frågan om att formellt revidera standarden lyfts av arbetsgruppen vid ett TC-möte och om mötet finner att det råder samstämmighet om att gå vidare, beslutas att skicka ut förslag till reviderad standard på ”Remiss”. Denna går till så att det första utskicket är en förfrågan, INQUIRY, där medlemsländerna skall inkomma med tekniska och redaktionella kommentarer och synpunkter på de föreslagna förändringarna. Inte sällan kommer även synpunkter på övrigt innehåll i standarden med i

kommentarlistan. Det är de nationella kommittéerna, för Sverige SIS och TK 300, som tar upp frågan och skickar materialet till sekretariatet i Danmark. Alla nationella kommentarer sammanställs och distribueras till respektive arbetsgrupp för behandling. Därefter tar arbetet vid i arbetsgrupperna med att värdera och jämföra nationernas kommentarer och synpunkter. Brukligt är att ett antal frågor inte helt kan lösas av arbetsgrupperna utan hamnar slutligen på CEN/TC 107-kommitténs bord. Det kan råda helt motsatta åsikter i frågor som är en kombination av teknik och politik. Efter TC-mötet, då arbetsgrupperna redovisat sitt arbete med förslagen till reviderade standarder och då de frågor som överlämnats till TC-mötet att diskutera lösts, är förslaget till revidering klar att sändas ut på nytt till de olika nationella kommittéerna med frågan om man kan godkänna förslaget till revidering standarden (FORMAL VOTE). Svartalternativen är Ja, Nej eller Avstår. Endast eventuella redaktionella förändringar får förekomma dvs. tryckfel och liknande, men inga tekniska förändringar accepteras. Efter FORMAL VOTE sammanställs resultatet, de olika ländernas röster viktas enligt EU-reglementet vilket grundar sig på nationernas befolkningsunderlag, och arbetet med revidering/godkännande av standarden är således slutfört.

Följande representanter medverkar (2011) i den svenska kommittén:

Ulf Jarfelt	Chalmers	Ordförande
Jan Eriksson	Svensk Fjärrvärme	Deltagare
Niclas De Lorenzi	AB Fortum Värme	Deltagare
Lennart Axbom	Logstor AB	Deltagare
Christer Sjödel	Värmek	Deltagare
Göran Johansson	Powerpipe Systems AB	Deltagare
Hans Sandberg	Borealis AB	Deltagare
John Ljungqvist	Uponor AB	Deltagare
Lars Erlandsson	SP	Deltagare
Markus Alsbjer	SP	Deltagare
Jan Henrik Sällström	SP	Deltagare
Sten Bruce	Tekniska Verken i Linköping	Deltagare
Henryk Stawicki	Dansk Standard	Inbjuden expert
Lars Wrangensten	Elforsk AB	Inbjuden expert
Klas Lindqvist	SIS	Projektledare
Natalie Cammersand	SIS	Projektassistent

4.1 Pågående arbete under 2011

Standardiseringsarbetet redovisas på ett överskådligt vis med hjälp av de mötesprotokoll som följer på dels den nationella kommittéen TK300 och dels den europeiska tekniska kommittéens möten TC107. Nedan följer protokoll från de möten som ägt rum under 2011.

5 PROTOKOLL 50

5.1 Sammanträde med SIS/TK 300 - Förtillverkade fjärrvärmerör

Tid: Måndagen den 31 januari 2011 – tisdagen den 1 februari 2011

Plats: Borealis AB, Innovation Centre, Industrivägen, Stenungsund

Närvarande:

Ulf Jarfelt (UJ), Chalmers Tekniska Högskola AB	Ordförande
Klas Lindqvist (KL), SIS	Sekreterare
Lennart Axbom (LA), Logstor AB	
Lars Erlandson (LE), SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB	
Göran Johansson (GJ), Powerpipe Systems AB	
John Ljungqvist (JLj), Uponor AB	
Hans Sandberg (HS), Borealis AB	

Ej närvarande:

Therese Björklind (TB), Logstor AB
 Sten Bruce (SB), Tekniska Verken i Linköping AB
 Niclas De Lorenzi (NDL), AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad
 Jan Eriksson (JE), Svensk Fjärrvärme AB
 Lars Jacobsson (LJ), SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB
 Ralf Johanson (RJ), AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad
 Christer Sjödel (CS), Värmek Svenska Värmeverkens Ekonomiska Förening

5.1.1 Sammanträdet öppnande

Ordföranden Ulf Jarfelt hälsade välkommen och öppnade sammanträdet.

KL informerade om att Jan Eriksson ett par dagar före sammanträdet meddelat att han fått förhinder att närvara eftersom han blivit beordrad att delta i ett möte på Svensk Fjärrvärme.

Även Niclas de Lorenzi hade strax före sammanträdet meddelat att han inte kunde närvara pga sjukt barn.

Hans Sandberg hälsade alla välkomna till Borealis och föredrog de praktiska detaljerna för mötet. Lämplig tidpunkt för det planerade studiebesöket i Borealis fabrik och laboratorium diskuterades utifrån väderläget under de två dagarna och det beslutades att genomföra studiebesöket under förmiddagen den 1 februari. Hans Sandberg inbjöd också å Borealis vägnar de närvarande till middag på Hotel Stenungsbaden på kvällen den 31 januari.

5.1.2 Dagordning

Förslag 2011-01-21

Förslaget till dagordning godkändes.

5.1.3 Föregående protokoll

Protokoll 49

Ordföranden konstaterade att Stefan Forsaeus Nilsson pga. ändrade arbetsuppgifter inte kommer att medverka i arbetet inom SIS/TK 300 och CEN/TC 107 i fortsättningen.

Protokoll 49 godkändes och godkändes och undertecknades av ordföranden.

5.1.4 Medverkande i SIS/TK 300 och ev. anmälan/ändring av svenska experter till/i CEN/TC 107/WG 2, WG 3, WG 4, WG 5, WG 9, WG 10, WG 11 and JWG1

Verksamhetsplan SIS/TK 300 Bilaga 7, Svenska experter i TC 107 och arbetsgrupperna

Stefan Forsaeus Nilsson kommer pga ändrade arbetsuppgifter inte att medverka i arbetet inom SIS/TK 300 och CEN/TC 107 i fortsättningen.

KL fick i uppdrag att avanmäla Stefan Forsaeus Nilsson från CEN/TC 107/WG 3.

Göran Johansson anmälde att han var intresserad av att delta i CEN/TC 107/WG 3 i fortsättningen vilket hälsades med tillfredsställelse av de övriga närvarande.

KL fick i uppdrag att anmäla Göran Johansson som ny svensk expert i WG 3.

KL informerade om att Mittel Fjärrvärme AB, redan när projektavgiften för 2010 hade fakturerats under våren 2010, hade ifrågasatt varför de skulle vara med i SIS/TK 300. De hade dock betalat projektavgiften för 2010 men därefter sagt upp överenskommelsen med SIS fr.o.m. 2010-12-31. Lars Gunnarsson hade därför utgått ur kommittén vid årsskiftet.

KL fick i uppdrag att avanmäla Lars Gunnarsson från WG 4.

KL informerade om att han hade varit i kontakt med Ralf Johanson eftersom Ralf inte hade hört av sig när tiden för innevarande sammanträde närmade sig. Ralf hade då informerat om att han inte längre skulle ha möjlighet att engagera sig i arbetet inom SIS/TK 300 och därför föreslagit att han skulle strykas ur deltagarlistan. (Det kan konstateras att Ralf Johansson redan tidigare avanmälts från CEN/TC 107/WG 5.)

SIS/TK 300 gav KL i uppdrag att avföra Ralf Johanson från deltagarförteckningen för kommittén och riktade ett stort tack till Ralf för hans insatser i kommittén genom åren.

Lennart Axbom rapporterade att han hade varit i kontakt med WIDECO i Borås. Företaget är nu med i Svensk Fjärrvärme och han ansåg att de även borde vara med i SIS/TK 300. Det ansågs att Jan Eriksson var den som hade närmast kontakt med WIDECO och borde kunna påverka dessa att gå med även i SIS/TK 300.

KL fick i uppdrag att i första hand tala med Jan Eriksson om möjligheterna att få hjälp med att värva WIDECO till SIS/TK 300.

Skr. anm.: Efter mötet har Lars Jacobsson anmält att Jan Henrik Sällström, SP, kommer att gå in i SIS/TK 300 och CEN/TC 107/TC 267/JWG 1. Förteckningen över projektdeltagare har därför kompletterats liksom föteckningen över svenskt deltagande i CEN/TC 107 och dess arbetsgrupper.

Samtliga förändringar registrerades i "Verksamhetsplan SIS/TK 300 Bilaga 7, Svenska experter i TC 107 och dess arbetsgrupper". Se **Bilaga 1** till detta protokoll.

5.1.5 SIS/TK 300 - Budget 2011

KL föredrog budgeten för 2011 varvid ordföranden konstaterade att Mittel Fjärrvärme AB har utgått fr.o.m. 2011-01-01. Tyvärr var inte årsbokslutet för 2010 helt klart när KL förberedde dagens sammanträde, men KL antog att överskottet från 2010 skulle visa sig vara högre än i den prognos som lagts i början av oktober 2010. I och med att innevarande sammanträde enligt planerna skulle hållits under hösten 2010 men skjutits till 2011, hade SIS arbetsinsats för kommittén varit mindre än beräknat under sista delen av 2010.

SIS/TK 300 beslutade godkänna budgeten för 2011. KL fick i uppdrag att lägga ut en ny bilaga till Verksamhetsplanen på SIS Livelink.

5.1.6 Rapport från SIS/TK 300/AG 3

"Referensgrupp för CEN/TC 107/WG 5 och CEN/TC 107/TC 267/JWG 1"

KL läste upp följande text som JE sänt per e-post den 28 januari 2011, inför dagens sammanträde:

AG3 har tagit fram ett koncept på en rapport utgående från EN13941, dvs vår tolkning av standarden. Vi har under arbetets gång också försökt följa standarden i ett antal beräkningar med blandat resultat. Standarden är ibland svårtolkad och kan i vissa fall kräva avancerade metoder eller program, t.ex för beräkning av snittkrafter i en böj. Målet var att vi skulle ha ett antal beräkningsexempel med i rapporten men dit

har vi inte nått. För att komma ett steg ytterligare bestämde vi att ha ett seminarium med speciellt inbjudna personer med kunskap om hållfasthet och statik i rörledningssystem. Seminariet skulle genomförts den 19 januari men på grund av att jag blev sjuk har vi tvingats flytta fram det till någon gång i febr/mars. Syftet med seminariet är att presentera rapporten och få en dialog om innehållet och beräkningsexemplen. Jag tror vi kommer ha ett antal synpunkter efter seminariet som kan delges JWG 1 för vidare bearbetning. Målet med AG 3 kan sägas vara delvis uppnått och jag ser ingen anledning att driva gruppen vidare efter seminariet.

GJ höll med om JEs uttalande och rapporterade att han hade försökt göra beräkningsexempel men det hade visat sig att man får olika resultat och att man dessutom i vissa fall behöver gå till mycket kvalificerade program för att genomföra beräkningarna. Han ansåg inte att detta var tillfredställande. GJ nämnde som exempel att T-stycken, så som de ser ut idag, inte skulle hålla enligt beräkningarna i EN 13941. De skulle t.ex. bara hålla i fyra cykler. Erfarenheten visar ju att de T-stycken som används idag i praktiken håller mycket längre än så. Några problem med detta har heller inte rapporterats. Även JE hade i sitt e-mail tagit upp möjligheten att föreslå att JWG 1 skulle "damma av" de beräkningsexempel som gruppen tidigare arbetat med i anslutning till EN 13941. Även JE ansåg att förekomsten av beräknings-exempel skulle underlätta användandet av EN 13941. JE nämnde också i sitt e-mail att han vid en kontakt nyligen med Veli-Pekka Sirola fått bekräftat att man i Finland inte använder EN 13941.

GJ påpekade att ett stort problem är att standarden EN 13941 är relativt okänd. Han ansåg att den behöver bekantgöras för en större krets om den ska bli använd och påpekade att det krävs utbildning för att standarden ska bli använd. GJ ansåg att man behöver diskutera vem som skulle kunna svara för en sådan utbildning.

Det konstaterades att AG 3 kommer att avslutas i och med seminariet som kommer att hållas, att rapporten "den förenklade EN 13941" som utarbetats av gruppen kommer att ges ut av Svensk Fjärrvärme. Inget formellt beslut om nedläggning av AG 3 fattades dock vid innevarande sammanträde eftersom SIS/TK 300 först ville avvakta resultatet av det kommande seminariet.

5.1.7 Förslag på CEN Formal Vote resp. UAP

5.1.8 FprEN 488:2010 – Rapport om svensk röstning

FprEN 488:2010, District heating pipes - Preinsulated bonded pipe systems for directly buried hot water networks - Steel valve assembly for steel service pipes, polyurethane thermal insulation and outer casing of polyethylene

KL rapporterade att det inte hade inkommit några synpunkter på FprEN 488 och att Sverige därmed hade röstat JA på denna. KL rapporterade dock att Danmark och

Finland hade röstat NEJ och att Österrike hade röstat JA men lämnat kommentarer. De österrikiska kommentarerna hänförde sig dock troligen i första hand till den tyska versionen av FprEN 488.

Den danska NEJ-rösten berodde på att man saknade krav på korrosionsskydd och provning av detta liksom krav på klassificering av korrosionsmotståndigt material. Den finska NEJ-rösten innehöll en liknande kommentar. Dessutom ansåg Finland inte att man skulle föra in krav på böjprov i standarden eftersom detta innebär att man i onödan överdimensionerar ventilerna.

EN 488:2011 hade efter röstningen formellt godkänts 2011-01-18 och den färdiga standarden kunde väntas komma från CEN om ca 1 månad.

5.1.9 Rapport om det tyska överklagandet ("appeal") mot EN 15632-2 och EN 15632-3

KL informerade om att både EN 15632-2 och EN 15632-3 hade godkänts av CEN 2010-12-10 och gjorts tillgängliga för SIS och övriga CEN-medlemmar 2010-02-03. De svenska standarderna SS-EN 15632-2 och SS-EN 15632-3 hade fastställts 2010-02-11 och publicerats av SIS Förlag AB 2010-03-10.

I båda delarna hade Bilagan om PE-Xb har tagits bort och avsikten är nu att den nya arbetsgruppen CEN/TC 107/WG 12 skall ta fram ett dokument, en CEN Teknisk Rapport (CEN/TR) eller en CEN Teknisk Specifikation (CEN/TS) för In-situ-förnätad PE-Xb.

En diskussion i WG 12 vid det första mötet med gruppen hade under sommaren 2010 resulterat i att sekretariatet hade ställt frågan till CEN/TC 107 om TC-medlemmarna anser att det nya dokumentet ska utgöra en del i serien EN 15632 eller ges ett eget unikt CEN-nummer. Sekreteraren hade konstaterat att CEN/BT hade förutsett att resultatet från arbetet i WG 12 skulle bli en TR eller TS som skulle utgöra ett fristående dokument. För att kontrollera att TC-medlemmarna höll med om detta hade de därför ombetts att rösta på CEN/TC 107 Resolution 201. Sekretariatet hade dock ännu inte presenterat resultatet från omröstningen. Förhoppningsvis kommer detta att presenteras på det kommande TC-mötet.

5.1.10 Svenska önskemål om ärenden på dagordningen för mötet med CEN/TC 107 i Zürich 2011-04-06/77 samt övriga frågor kring CEN/TC 107 och dess arbetsgrupper

Kompletterande rapporter, information och diskussion om aktuella frågor, svenska önskemål och förslag inför TC-mötet samt eventuella beslut om svenskt agerande i CEN/TC 107 och arbetsgrupperna.

5.1.11 CEN/TC 107 – Prefabricated District Heating Pipe Systems

CEN/TC 107 N 156, Resolutions 191- 200 adopted at the 24th meeting of CEN/TC 107 in Krakow, 16th – 17th September 2009

CEN/TC 107 N 158, Minutes of the 24th meeting of CEN/TC 107 in Krakow, 16th – 17th September 2009

KL informerade om att han hade kommit överens med sekreteraren i CEN/TC 107, Henry Stawicki, om att Sverige, efter dagens sammanträde, skulle meddela eventuella frågor som Sverige önskade få upp på dagordningen för det kommande mötet med CEN/TC 107.

Sekr. anm.: Dagarna efter innevarande sammanträde med SIS/TK 300 sändes inbjudan (i Secr. C. 846) och dagordning (i Secr. C. 847) som dok CEN/TC 107 N 165) för mötet med CEN/TC 107 ut av sekretariatet.

5.1.12 Förslag till ärenden som Sverige vill ta upp på mötet med CEN/TC 107 i Zürich 2011-04-06--07

Jan Eriksson hade i sitt e-mail (som även nämns ovan) tagit upp möjligheten att på nytt lyfta det svenska önskemålet om cyklingstest för ventiler. Det konstaterades att CEN/TC 107 i Resolution 196 hade givit ett sådant uppdrag till WG 5. Troligen har WG 5 inte diskuterat frågan och CEN/TC 107 bör därför påminna WG 5 om beslutet (resolutionen). (Se även punkt 9.5 nedan.)

Det beslutades att den svenska delegationen ska ta upp frågan om cyklingstest om den inte kommer upp under rapporteringen från WG 5.

Förslag till beslut om ombildande och nytt namn för JWG 1, som KL lämnat till sekretariatet för CEN/TC 107. Se dock punkt 9.10 nedan.

SIS/TK 300 beslutade att den svenska delegationen ska godkänna ombildningen av CEN/TC 107/TC 267/JWG 1 till en ny arbetsgrupp enligt det reviderade förslaget till Resolution 203.

KL påminde om att vid slutomröstningen (Formal Vote) inför utgivningen av EN 253:2009 m.fl. standarder, kvarstod ett antal svenska synpunkter som han hade samlat i en PM 2009-08-14. KL undrade om SIS/TK 300 fortfarande ansåg att det var aktuellt att ta upp dessa. SIS/TK 300 gick igenom följande kommentarer som finns upptagna i KLs PM:

EN 253: "LE framhöll att det fortfarande finns ett antal konstigheter i förslaget. Han ansåg att man inte bör säga i standarden att man ska redovisa densitet, cellstorlek och slutna celler hos PUR-skummet medan man samtidigt har låtit provningsmetoderna utgå ur standarden."

Frågan bör i första hand behandlas av WG 2.

EN 253: "HS anmälde att han hade en del synpunkter på skrivningarna om PE-material. Han ansåg t.ex. att EN 253 bör referera till den metod för dispergering som beskrivs i ISO 18553 istället för att beskriva metoden i EN 253."

Frågan bör i första hand behandlas av WG 9.

EN 448: "Vid röstningen på Formal Vote på prEN 448 påpekade Sverige att i Tabell A.1, avsnitt 4.1.7.4, ska " ≥ 400 " rättas till " > 300 " på tre ställen, eftersom DN 350 "faller mellan stolarna". Viss rättelse har gjorts men det förefaller som om fler rättelser behövs."

Frågan bör i första hand behandlas av WG 5.

EN 489: "Det finns oklarheter när det gäller tolkningar om hur provningen skall gå till.

- Det står under Introduction att krav för fogar med prefabricerade rörsålar lagts till. Jag kan inte hitta några krav.
- Punkt 4.2.2, endast icke-svetsade fogar skall genomgå sandlåde-testet, varför det?
- Det finns hänvisningar till EN 253:2003 i dokumentet. Om detta skall ändras sedan vet jag inte men ibland stämmer inte numreringen av punkterna med den som finns i EN253:2003.
- Det står beskrivet i en figur om hur provfogarna skall se ut, men det är bara vissa provningar som går att utföra på dessa korta fogar. När det talas om long temperature resistance och thermal conductivity så måste de i så fall utföras på "hela" rör som skummats med det aktuella skarvskummet. Det måste tydliggöras.
- Standarden omfattar ju enligt scopet även förtillverkade rörsålar, de har ju ingen vidhäftning. I punkt 4.1.4 hänvisas till temperature resistance som utförs som vidhäftningsprov efter åldring. Skall alltså skummet som skall vara till sålar utan vidhäftning typprovas med avseende på vidhäftning?
- Punkt 4.2.3 When tested according to 5.4.4 ... skall inte krympningen vara mer än 2 mm i radiell och axiell riktning. Gäller detta skarvskum med vidhäftning blir det svårt att kunna mäta, fläker man av höljet så följer delar av skummet med. Gäller provningen endast förtillverkade rörsålar så skall det tydliggöras. För övrigt, krympning i axiell led - hur vet vi att det inte är rörskummet som krympt."

Frågorna bör i första hand behandlas av WG 4.

EN 15632-1: "HS hade följande kommentarer till materialet i mantelrör enligt EN 15632-1:

- Kravet på materialet på PE-rören i EN 15632-1 är inte desamma som i EN 253. Vad beror detta på? HS ansåg att kravet borde vara 300 hours som i EN 253.

Eftersom ingen av de närvarande hade medverkat i utarbetandet av prEN 15632-1 kunde frågan inte besvaras.

- LE påpekade att texten i avsnitt 5.4.2 är oklar eftersom det inte framgår om vattenabsorptionen får överskrida en av de två "options" som beskrivs. Han ifrågasatte om det verkligen finns två provningsmetoder i EN 489."

Frågorna bör i första hand behandlas av WG 10.

Den svenska delegationen fick i uppdrag att ta upp de ovan beslutade frågorna vid mötet med CEN/TC 107. Ett dokument för utsändning till övriga medlemmar i CEN/TC 107 ska sändas till sekretariatet före mötet. Se **Bilaga 2** till detta protokoll.

5.1.13 Svensk delegation till mötet med CEN/TC 107

SIS/TK 300 beslutade att följande personer ska ingå in den svenska delegationen till mötet med CEN/TC 107 i Zürich 2011-04-06—07:

Göran Johansson, Powerpipe Systems AB

Jan Eriksson, Svensk Fjärrvärme AB

Niclas De Lorenzi, AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad

Klas Lindqvist, SIS (deltar även som convenor i CEN/TC 107/WG 2)

KL fick i uppdrag att kontakta Jan Eriksson och Niclas De Lorenzi för att få bekräftat att de kommer att delta i den svenska delegationen till mötet med TC 107.

John Ljungqvist åtog sig att undersöker möjligheterna att delta i TC-mötet och återkomma till KL med besked.

Sekr. anm.: John Ljungqvist har efter sammanträdet meddelat att han inte skulle delta i TC-mötet men att Jerker Skarelius hade uttryckt ett visst intresse för att delta. Jerker Skarelius har dock inte tagit någon kontakt med SIS om deltagande och vid en senare kontakt med John Ljungqvist framgick att Jerker Skarelius troligen inte skulle komma att delta i TC-mötet.

5.1.14 WG 2 – Technical editing – Basic considerations

KL informerade om att WG 2 f.n. har tilldelats följande två frågor att behandla: när det gäller EN 15698-1 för dubbelrör:

varför provning av skjuvhållfastheten i oåldrat tillstånd ska provas på ett dubbelrör medan skjuvhållfastheten i åldrat tillstånd ska provas på ett enkelrör (med samma skum som används för dubbelrör);

när det gäller EN 253 för raka enkelrör:

föreslå en ny text för avsnitt 4.2.2 för att bättre förklara toleranskraven på stålrören.

KL avsåg att före det kommande TC-mötet sända ut ett förslag till WG 2 för godkännande eller kommentarer.

5.1.15 WG 3 – PUR-foam properties

UJ informerade om att WG 3 har hållit möten 2010-03-02 och 2010-11-23. UJ hade deltagit i mötet i mars men inte i novembermötet.

Nästa möte med WG 3 är planerat till den 3 mars 2011.

KL konstaterade att han (SIS) inte hade fått några dokument från WG 3 på flera år. KL bad därför UJ att påminna convenorn Hans Melby Jespersen om att skicka in alla WG 3-dokument till TC-sekreteraren för distribution till TC-medlemmarna, i enlighet med den "gamla goda" TC 107-traditionen för att göra arbetet så "transparent" som möjligt.

5.1.16 WG 4 – Joints

LE rapporterade att WG 4 hade hållit två möten under 2010, dels 2010-07-06 och dels 2010-11-12.

LE informerade om att WG 4 har diskuterat åldring av skarvar – 70 dagar i 400 °C före provning i sandlådan. Det konstaterades att detta inte finns nämnt i listan över IWI i Minutes från senaste TC-mötet. Detta kan inte heller rymmas inom ramen för förbättring av sandlådeprovet, eftersom det också finns med i täthetsprovning av svetsade skarvar. CEN/TC 107 bör diskutera hur detta ska hanteras eftersom många olika material berörs (hylsor, krympmuffar, mastic, m. m.).

HS ansåg att i och med att man använder kända och dokumenterade material så är detta inget problem.

LA ansåg att det oftast inte är materialet som är problemet utan att det mer är en hanteringsfråga vid monteringen, vilket beror på allt mer pressade tider.

5.1.17 WG 5 – Fittings

Det konstaterades att EN 488:2011 är godkänd. Se även punkt 7.1 ovan.

Jan Eriksson hade i sitt e-mail (som även nämns ovan) tagit upp möjligheten att på nytt lyfta det svenska önskemålet om cyklingstest för ventiler. Det konstaterades att CEN/TC 107 i Resolution 196 hade givit ett sådant uppdrag till WG 5. Troligen har WG 5 inte diskuterat frågan och CEN/TC 107 bör därför påminna WG 5 om beslutet (resolutionen). (Se även punkt 9.1.1 ovan.)

5.1.18 WG 9 – PE-Casings

Ingen aktivitet rapporterades eftersom WG 9 f.n. inte har några arbetsuppgifter tilldelade.

5.1.19 WG 10 – Preinsulated flexible pipe systems

KL påminde om att det finns ett förslag till skarvar för flexibla rör, prEN 15632-5, Casing joints, som påbörjats men ännu inte avslutats. Detta berodde troligen på att all kraft i WG 10 hade lagts på det tyska överklagandet av EN 15632-2 och EN 15632-3.

Den svenska delegationen till TC-mötet kommer att bevaka vad som hänt med förslaget och vad som kommer att hända i fortsättningen.

5.1.20 WG 11 – Surveillance facilities

SIS/TK 300 konstaterade att larmsystem för flexibla rören finns med i EN 14419:2009. Den svenska delegationen kommer att kontrollera detta med convenorn i WG 11, Jan Elleriis.

5.1.21 WG 12 – Requirements and test methods of cross linkable PE-Xb

SIS/TK 300 gick igenom Minutes från WG 12-mötet 2010-06-17.

KL fick i uppdrag att sända ut de dokument som hittills inkommit från WG 12.

5.1.22 CEN/TC 107/TC 267/JWG 1 – Design, installation and calculation

KL informerade om att CEN-CENELEC Management Centre (CCMC) vägrar idag att erkänna CEN/TC 107/TC 267/JWG 1¹⁾ som en officiell grupp. Enligt CEN-reglerna, som har ändrats sedan JWG 1 bildades så kan man numera inte bilda en JWG mellan två CEN-kommittéer.

Detta uppdagades när CEN/TC 107 hade beslutat bilda den nya gemensamma gruppen (mellan CEN/TC 107 och CEN/TC 155) för arbetet med PE-Xb, som ju slutligen fick beteckningen WG 12. Av den här anledningen finns inte den gamla gruppen CEN/TC 107/TC 267/JWG 1 registrerad officiellt hos CEN.

¹⁾ JWG står för "Joint Working Group" – gemensam arbetsgrupp.

KL föreslog därför att Sverige officiellt ska uppmana TC 107-sekretariatet att, på dagordningen för TC-mötet i april 2011, ta upp frågan om att döpa om CEN/TC 107/TC 267/JWG 1 till en arbetsgrupp inom CEN/TC 107, t.ex. WG 13 som är nästa lediga (och hittills inte använda) WG-nummer. Detta bör i så fall göras genom ett beslut att lägga ner CEN/TC 107/TC 267/JWG 1 och samtidigt bilda WG 13. En convenor ska samtidigt utses. Detta ska göras med en s.k. "formatted resolution". På det sättet skulle man kunna få CCMC att registrera gruppen officiellt.

Skr. anm.: Strax efter detta sammanträde med SIS/TK 300 sände sekretariatet ut ett förslag till resolution in den andan till medlemsländerna. Förslaget kommer att behandlas på det kommande TC-mötet.

När ett sådant beslut har tagits av CEN/TC 107 kan SIS officiellt registrera svensk(a) expert(er) i gruppen. Enligt beslut på föregående sammanträde ska Lars Jacobsson anmälas till den gruppen.

GJ underströk vikten av att det finns svensk representation i JWG 1.

Se även följande sekretariatsanmärkning under punkt 4 ovan:

Skr. anm.: Efter mötet har Lars Jacobsson anmält att Jan Henrik Sällström, SP, kommer att gå in i SIS/TK 300 och CEN/TC 107/TC 267/JWG 1. Förteckningen över projektdeltagare har därför kompletterats liksom förteckningen över svenskt deltagande i CEN/TC 107 och dess arbetsgrupper.

Det konstaterades att nästa möte med JWG 1 är planerat till 2011-02-24/25.

Det konstaterades att resultatet den "Feasibility study" angående revidering av EN 13941 som JWG 1 hade fått i uppdrag att genomföra hade sänts ut i dokument CEN/TC 107 N 161. Avsikten är troligen att resultatet av "Feasibility study" ska presenteras vid det kommande mötet med CEN/TC 107.

Jan Eriksson hade i sitt e-mail (som även nämns ovan) tagit upp möjligheten att "damma av" de beräkningsexempel som tidigare arbetat med i anslutning till EN 13941. Se även punkt 6 ovan.

5.1.23 Övrigt

Önskemål om utbildning/demonstration i nya SIS Livelink framfördes. KL ställde i utsikt att en sådan utbildning/demonstration skulle kunna ges vid nästa sammanträde med kommittén. Han beklagade att det inte varit möjligt att ge en sådan demonstration vid dagens sammanträde. Detta berodde på att övergången till den nya Livelink-versionen skulle ske under kommitténs andra mötesdag och innan övergången var helt genomförd skulle det inte finnas något att utbilda på/demonstrera/visa upp.

5.1.24 Nästa sammanträde

SIS/TK 300 planerade att hålla nästa sammanträde preliminärt torsdagen den 17 mars 2011, om det visar sig att det finns behov av ett sammanträde för att gå igenom de ytterligare dokument som kan inkomma inför mötet med CEN/TC 107. Sammanträdet hålls i så fall hos SIS i Stockholm.

SIS/TK 300 planerade att hålla nästa "ordinarie" sammanträde tisdagen den 27 september 2011 på Chalmers i Göteborg.

5.1.25 Sammanträdet avslutning

Ordföranden tackade alla för intresset under dagens diskussioner, Borealis för att SIS/TK 300 hade fått hålla sitt sammanträde i Stenungsund och för den givande fabriksvisningen och middagen på kvällen. Sammanträdet avslutades därefter.

Vid protokollet

Justerat

Klas Lindqvist

Ulf Jarfelt

6 PROTOKOLL 51

6.1.1 Sammanträde med SIS/TK 300 - Förtillverkade fjärrvärmerör

Tid: Onsdagen den 30 november 2011

Plats: Chalmers Tekniska Högskola, Sven Hultins gata 8, Göteborg

Närvarande:

Ulf Jarfelt (UJ), Chalmers Tekniska Högskola AB Ordförande
Klas Lindqvist (KL), SIS Sekreterare
Markus Alsbjer (MA), SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB
Lennart Axbom (LA), Logstor AB
Lars Erlandson (LE), SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB
Göran Johansson (GJ), Powerpipe Systems AB

Ej närvarande:

Sten Bruce (SB), Tekniska Verken i Linköping AB
Niclas De Lorenzi (NDL), AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad
Lars Jacobsson (LJ), SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB
John Ljungqvist (JLj), Uponor AB
Hans Sandberg (HS), Borealis AB
Christer Sjödel (CS), Värmek Svenska Värmeverkens Ekonomiska Förening
Jan Henrik Sällström, SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB

6.1.2 Sammanträdet öppnande

Ordföranden Ulf Jarfelt öppnade mötet med att hälsa välkomna och vände sig då speciellt till Markus Alsbjer (MA) som deltog för första gången.

Samtliga presenterade sig.

KL informerade om att Sten Bruce av personliga skäl hade lämnat återbud till dagens sammanträde.

6.1.3 Dagordning

Underlag: Förslag utsänt med kallelsen 2011-11-08

Förslaget till dagordning godkändes.

6.1.4 Föregående protokoll

Underlag: Protokoll 50

Lennart Axbom framförde att studiebesöket hos Borealis vid förra sammanträdet hade varit alldeles utomordentligt bra arrangerat, genomfört och väldigt intressant. Han ansåg att det var ett av de bäst genomförda studiebesöken han hade varit med om. Samtliga instämde och riktade ett speciellt tack till Hans Sandberg för att han hade arrangerat studiebesöket.

SIS/TK 300 gjorde en översiktlig genomgång av besluten i protokollet och fann att alla var genomförda. Dessutom påpekade ordföranden att de flesta punkter som behandlades i protokollet skulle återkomma i en eller annan form under dagens sammanträde.

Protokoll 50 godkändes och undertecknades av ordföranden.

6.1.5 Medverkande i SIS/TK 300 och ev. anmälan/ändring av svenska experter till/i CEN/TC 107/WG 2, WG 3, WG 4, WG 5, WG 9, WG 10, WG 11 and JWG1

Verksamhetsplan SIS/TK 300, Bilaga 3, Projektdeltagare
 Verksamhetsplan SIS/TK 300, Bilaga 7, Svenska experter i TC 107 och arbetsgrupperna

SIS/TK 300 gick igenom deltagarförteckningen för kommittén. Följande noterades i anslutning till genomgången:

- Jan Eriksson har slutat på Svensk Fjärrvärme. En ny person ska enligt uppgift börja på Svensk Fjärrvärme i början av december 2011 och kommer att föras in i deltagarförteckningen så snart information har inkommit till SIS.
- Therese Björklind har slutat på Logstor och har därmed utgått ur deltagarförteckningen.
- KL hade tidigare fått information om att Lars Jacobsson, SP, skulle ersättas av Jan Henrik Sällström, i både CEN/TC 107/WG 13 (f.d. CEN/TC 107/TC 267/JWG 1) och i SIS/TK 300. Båda hade funnits med i deltagarförteckningen under en övergångstid. KL undrade om det nu var dags att stryka Lars Jacobsson ur kommittén.

LE lovade att kontrollera detta och lämna ett besked till KL omedelbart efter innevarande sammanträde.

Sekr. anm.: LE har efter sammanträdet bekräftat att Lars Jacobsson utgår ur SIS/TK 300 och ur CEN/TC 107/WG 13.

- Markus Alsbjer (MA) deltog på initiativ av Jan Eriksson som under sin tid inom Svensk Fjärrvärme medverkat i CEN/TC 107/WG 5. Jan Eriksson ansåg att MA skulle vara en lämplig efterträdare i WG 5, eftersom MA arbetar med certifiering och P-märkning av ventiler. MA hade förhoppningen att han skulle kunna delta i kommittén för att i första hand driva frågan om att få med det svenska cyklingsprovet i EN 488. Beslut om deltagandet måste dock fattas inom SP och detta var ännu inte gjort.
 MA kommer att lämna besked till KL så snart beslut fattats inom SP.

När det är klart att MA kommer att medverka i arbetet ska denne också anmälas som expert i WG 5.

- Lennart Axbom informerade om att han skulle komma att gå i pension under våren 2012. Han meddelade samtidigt att han hade arbetat hårt för att Jan Eriksson skulle kunna överta hans plats i SIS/TK 300. SIS/TK 300 ansåg att detta var en mycket bra lösning och såg fram emot att återigen få med Jan Eriksson i arbetet. Ordföranden underströk att det var viktigt för kontinuiteten att det fanns personer med gedigen bakgrund inom fjärrvärmeområdet och standardiseringen i kommittén.

SIS/TK 300 gick igenom Bilaga 7 till Verksamhetsplanen. Inga ändringar gjordes f.n. men följande noterades under genomgången:

- När besked föreligger från SP om MAs deltagande, ska MA anmälas till WG 5.
- Troligen kommer Lars Jacobsson att utgå nu när Jan Henrik Sällström har tillkommit i WG 13.
Sekr. anm.: LE har efter sammanträdet bekräftat att Lars Jacobsson utgår ur SIS/TK 300 och ur CEN/TC 107/WG 13.
- Jan Erikssons efterträdare på Svensk Fjärrvärme kommer att anmälas till WG 2.
- LA informerade om att Hansi Wieschalla kommer att sluta på Logstor och ansåg att SIS borde stämna av hur dennes framtid i förhållande till WG 11 ser ut.

KL fick i uppdrag att kontakta Hansi Wieschalla för att höra hur denne ser på sitt deltagande i WG 11 och en eventuell efterträdare.

6.1.6 Uppdaterad Verksamhetsplan samt Projektblad för SIS/TK 300

Verksamhetsplan SIS/TK 300 111104 – förslag till revidering
Projektblad SIS/TK 300 111104 – förslag

SIS/TK 300 gick igenom det utsända förslaget till uppdaterad Verksamhetsplan.

Det konstaterades att AG 3 nu hade slutfört sitt arbete. Tanken hade varit att Svensk Fjärrvärme skulle ge ut den rapport som blev resultatet av arbetet. Det finns nu en rapport men den har inte givits ut utan är ett arbetsunderlag som kan användas i framtiden. Rapporten hade presenterats vid ett seminarium i Svensk Fjärrvärmes regi under senvintern 2011.

GJ ansåg att det fanns ett stort behov av att sprida de kunskaper man fått genom arbetet till kunder och konsulter som arbetar med projektering av fjärrvärmerörledningar t.ex. genom utbildning, seminarier e.d. Därmed har AG 3 nu gjort vad som planerades när gruppen tillsattes.

SIS/TK 300 tackade de medverkande i AG 3 för de stora insatser de gjort i arbetet i gruppen och beslutade att avsluta AG 3. Gruppen flyttades samtidigt till avsnittet om nedlagda grupper i Verksamhetsplanen.

Frågan om hur en eventuell utbildning/information i anslutning till resultatet från AG 3 kan hanteras, ska tas upp på nästa sammanträde.

Det konstaterades vid genomgången av Verksamhetsplanen att ordförandens mandatperiod hade gått ut. De närvarande föreslog därför enhälligt att Ulf Jarfelt skulle väljas om som ordförande för SIS/TK 300.

SIS/TK 300 beslutade att välja om Ulf Jarfelt som ordförande för SIS/TK 300 för perioden 2011-11-30 – 2014-11-30. KL fick samtidigt i uppdrag att anmäla detta till chefen för VO Material för det officiella beslutet om att utse ordförande i en SIS-kommitté.

SIS/TK 300 godkände den uppdaterade Verksamhetsplanen. Den kommer att tillställas chefen för SIS VO Material för fastställelse.

En ny version av Projektbladet för SIS/TK 300 hade tagits fram. Detta baserar sig helt på den uppdaterade Verksamhetsplanen. SIS/TK 300 gick inte igenom den nya versionen av Projektbladet.

6.1.7 SIS/TK 300 - Budget 2012

Verksamhetsplan SIS/TK 300, Bilaga 4, Budget 2012

KL föredrog förslaget till budget för 2012. Han konstaterade att den minskade projektintäkten jämfört med 2010 beror på att Mittel har utgått. Dessutom har statsanslaget minskat. Eftersom det fanns balanserade medel från tidigare år ansåg inte KL att det fanns skäl att höja projektavgifterna.

Ordföranden konstaterade att förslaget alltså innebär oförändrade projektavgifter för 2012. Han konstaterade samtidigt att kommittén varje år (i normalfallet) går med underskott. Detta innebär att man inom en nära framtid kommer att tvingas höja projektavgifterna. Det konstaterades att ett annat sätt att öka intäkterna kan vara genom att få med fler projektdeltagare.

LA ansåg att KWH borde medverka i SIS/TK 300 och i finansieringen, eftersom de är en stor aktör på den svenska marknaden. KL påminde om att KWH hade varit med i den svenska kommittén tidigare men dragit sig ur eftersom de deltog i CEN-arbetet genom den finska kommittén. LA föreslog ändå att KL skulle ta kontakt med Thermopipe för att undersöka möjligheterna till ett deltagande. Uppgifter om företaget finns på deras hemsida.

GJ ansåg att Värmek borde ställa krav på att KWH medverkar i arbetet inom SIS/TK 300 och med projektavgift.

Det nämndes att även skarvföretagen borde vara representerade i SIS/TK 300. KL påminde om att Mittel hade medverkat men att företaget hade beslutat att de inte längre skulle vara med. Wideco nämndes som exempel på företag som borde delta i arbetet och finansieringen.

GJ ansåg att även de företag som levererar ventiler till fjärrvärmemarknaden borde vara med i SIS/TK 300 och i finansieringen. Följande företag nämndes: Naval, Komptek, Danfoss, Industriarmatur, Ventim, Vexve. KL nämnde att han i samband med Armaturföreningens höstmöte 2010 hade diskuterat ett deltagande från Industriarmatur i SIS/TK 300. Företaget hade dock beslutat att inte medverka. Det framgick av informationen att företaget hade bytt ägare och SIS/TK 300 ansåg därför att man borde göra ett nytt försök att få med dem i kommittén.

KL fick i uppdrag att kontakta Fredrik Görfelt, Industriarmatur, eftersom denne tidigare visat ett visst intresse för att delta i SIS/TK 300.

SIS/TK 300 beslutade att godkänna förslaget till budget för 2012.

6.1.8 Rapport från SIS/TK 300/AG 3 "Referensgrupp för CEN/TC 107/WG 5 och CEN/TC 107/TC 267/JWG 1"

Se beslut ovan under punkt 5 om att ta upp frågan om en fortsättning vid ett kommande sammanträde.

6.1.9 Rapporter och diskussion om frågor i CEN/TC 107 och dess arbetsgrupper

6.1.10 CEN/TC 107 – Prefabricated District Heating Pipe Systems

UJ gav en kort förklaring till hur arbetet i CEN/TC 107 och dess arbetsgrupper (WG) går till.

Det konstaterades att delegationerna hade fått vissa uppdrag efter det möte med CEN/TC 107 som hölls i april 2011 och inför kommande TC-möte 19 – 20 september 2012. Ett av dessa gällde hanteringen av mandatet till CEN, CENELEC och ETSI att ta fram standarder i anslutning till ECO design Directive (2009/125/EC).

KL fick i uppdrag att undersöka inom SIS om det finns någon mer information i frågan om ECO design Directive (2009/125/EC) som kan användas av SIS/TK 300.

En annan fråga som hade skickats med till de nationella delegationerna handlar om "preinsulated district cooling pipes" och hur EN 253 skulle kunna utökas för att även gälla rör för användning i fjärrkylesystem.

SIS/TK 300 beslutade att ta upp frågan om "preinsulated district cooling pipes" vid nästa möte när Jan Eriksson och en ny representant från Svensk Fjärrvärme förhoppningsvis deltar.

6.1.11 WG 2 – Basic considerations – Technical editing

KL konstaterade att WG 2 f.n. inte hade någon arbetsuppgift tilldelad. Efter TC-mötet i april 2011 hade WG 2 haft i uppgift att färdigställa tillägget till EN 253:2009 för CEN Enquiry. Detta hade gjorts och förslaget (EN 253:2009/prA1) hade varit ute på CEN Enquiry och därmed presenterats i SIS-remiss 9139 som hade sista svarsdag satt till 2011-09-22. Tillägget innebär ett förtydligande av texten i EN 253 när det gäller toleransen för ovalitet och innehöll dessutom ett nytt Annex C, utarbetat av CEN/TC 107/WG 3. Inga synpunkter hade inkommit till SIS. Powerpipe hade godkänt förslaget och Logstor hade avstått från att ta ställning till remissen. Sista svarsdag till CEN var 2011-12-21. Mot bakgrund av detta och att Sverige hade varit en av initiativtagarna till förslaget, hade SIS efter remisstidens utgång röstat positivt till CEN.

6.1.12 WG 3 – PUR-foam properties

Inget möte hade hållits i WG 3 efter TC-mötet i april 2011.

Det konstaterades att Hans Melby Jespersen hade avgått som convenor under sommaren 2011 och Kristoph Dedecker hade föreslagits som efterträdare. Ett förslag till resolution hade sänts ut från TC-sekretariatet som dokument CEN/TC 107 N 180 och skulle besvaras senast 2012-01-21. Med tanke på jul- och nyårshelgerna hade svarstiden för TK 300 till SIS satts till 2011-12-19 för att SIS skulle ha möjlighet att svara. Det framgick av informationer från de närvarande att Kristoph Dedecker troligen var ett mycket bra val.

SIS/TK 300 beslutade att om inga synpunkter på valet av Kristoph Dedecker inkommer till SIS senast 2012-12-19 ska SIS rösta JA på förslaget till CEN/TC 107 Resolution 216/2011.

6.1.13 WG 4 – Joints

LE rapporterade att WG 4 hållit sitt senaste möte den 20 oktober 2011. Nästa möte med WG 4 planerades till den 19 april 2012.

6.1.14 WG 5 – Fittings and valves

LA ansåg att eftersom Fortum var mycket angelägna om att förbättra kvaliteten på ventiler, så vore det lämpligt att Niclas De Lorenzi engagerade sig i WG 5 som svara för EN 488.

SIS/TK 300 konstaterade att convenorn i WG 5 i sin rapport till TC 107 våren 2011 hade skrivit att "WG 5 decided to involve the principles of the Swedish cycle test in an improvement of the whole test procedure of EN 488 valves during the next revision of EN 488." MA underströk att det var viktigt att cyklingstestet kommer med i EN 488 innan EuHP ger ut sin krav på ventiler.

6.1.15 WG 9 – PE-Casings

GJ hade sänt in ett förslag till ändring av texten i EN 253 om återanvändning av PE-material i mantelrör. SP och Borealis har varit involverade under det att förslaget utarbetades.

KL fick i uppdrag att snarast sända förslaget till convenorn i WG 9, Christian Ting Larsen, inför det möte som ska hållas i WG 9 den 8 december 2011.

6.1.16 WG 10 – Flexible pipe systems for district heating

Konstaterades att WG 10 har en enda arbetsuppgift och den består av att utarbeta en bilaga till EN 15632-1 för kvalitetskontroll, i likhet med Annex D i EN 253.

6.1.17 WG 11 – Surveillance facilities

GJ påpekade att EN 14419 är en väldigt generell standard och att det idag inte finns någon beskrivning av det "nordiska systemet" sedan Svensk Fjärrvärme drog tillbaka sin tidigare Tekniska Bestämmelse.

LA föreslog att man ska lyfta diskussionen om larmsystem till att omfatta "övervakningssystem" och då bör de företag som är ledande när det gäller övervakningssystem medverka i arbetet.

6.1.18 WG 12 – Joint Working Group with CEN/TC 155 - Requirements and test methods of cross linkable PE-Xb

Det konstaterades att WG 12 har haft ett antal möten. Det framgår att tonen är ganska hård men det ansågs att så småningom skulle man ändå kunna komma fram till ett resultat.

6.1.19 WG 13 – Joint Working Group with CEN/TC 267 - Preinsulated district heating pipe systems - Design and installation

Det konstaterades att senaste mötet med WG 13 hade hållits 2011-09-20—21 och att nästa möte var planerat till 2012-01-10—11 i Köpenhamn. Vidare hade WG 13 planerat att hålla möte 2012-04-17—18 i Berlin.

6.1.20 Övrigt

Lennart Axbom, som tidigare under sammanträdet informerat om att han skulle komma att gå i pension under våren 2012, tackades för många års insatser för fjärrvärmens och för sitt deltagande i SIS/TK 300.

6.1.21 Nästa sammanträde

KL fick i uppdrag att tala med Sten Bruce för att undersöka om det fanns möjlighet att hålla nästa sammanträde hos Tekniska Verken i Linköping AB och om det i så fall skulle vara möjligt att anordna ett studiebesök i anslutning till ett möte från lunch till lunch på samma sätt som vid mötet i Stenungsund. Efter kontakt med Sten Bruce blir beslutet att hålla

6.1.22 nästa sammanträde tisdagen den 29 maj 2012 – onsdagen den 30 maj 2012 i Linköping

Sammanträdet kommer att starta vid lunchtid på tisdagen och sluta kring lunch på onsdagen.

Följande mötesdagar planerades för 2012:

- 23 augusti - reservdag om det visar sig nödvändigt med anledning av ärenden på dagordningen för mötet med CEN/TC 107 (19-20 september 2012). Mötet hålls i Göteborg, endera hos SP eller hos Chalmers.
- 29 november på SIS.

6.1.23 Sammanträdet avslutning

Ordföranden tackade alla och förklarade sammanträdet avslutat.

Vid protokollet

Justerat

Klas Lindqvist

Ulf Jarfelt

7 RAPPORT FRÅN CEN/TC 107 MÖTE I ZÜRICH

7.1 Möte med CEN/TC 107 - Prefabricated District Heating Pipe Systems

Denna rapport är en preliminär rapport i avvaktan på sekretariatets officiella rapport. Den är endast avsedd som en snabb information till den svenska kommittén och kanske kan underlätta läsningen av den officiella rapporten när den kommer. Eftersom KL utsågs att ingå i resolutionskommittén kan viss information saknas i den här rapporten.

Tid Onsdag 6 april - torsdag 7 april 2011

Plats Hotel Krone Unterstrass, Zürich, Schweiz

Ordförande Ulf Jarfelt, CTH

Sekreterare Henryk Stawicki, DS

Svensk delegation:

Göran Johansson, Powerpipe Systems AB (Head of delegation)

Jan Eriksson, Svensk Fjärrvärme AB

Niclas De Lorenzi, AB Fortum Värme

Klas Lindqvist, SIS (även convenor för CEN/TC 107/WG 2)

7.1.1 Sammanträdets öppnande

7.1.2 Ordförandens formella öppnande

Ordföranden Ulf Jarfelt hälsade alla välkomna till mötet, framhöll det fina för en nordbo att få möte våren i Zürich. Han förklarade slutligen mötet öppnat och överlämnade ordet till den officielle värden SNV och dess representant Mr. Rolf Widmer.

7.1.3 Vårdarnas välkomsttal (SNV och Brugg)

Mr. Rolf Widmer, SNV Schweizerische Normen-Vereinigung, höll ett anförande på ca 20 minuter och hälsade alla välkomna till Zürich och informerade om att väderprognosen spådde 25-26 °C påföljande dag. (Det kan tilläggas att förväntningarna verkligen infriades.) Mr. Widmer presenterade också SNV som har sitt huvudkontor i Winterthur utanför Zürich. Han framhöll att SNV som bildades

1919 är en ganska liten organisation på ca 40 personer, 655 medlemmar, har avtal med IHS för försäljning av standarder. SNVs tre ben är standardisering (Widmers avdelning), support och försäljning. SNV är nu också bokhandel som säljer även "vanliga" böcker (deckare nämndes som exempel) och inte bara facklitteratur. Widmer önskade slutligen CEN/TC 107 lycka till med mötet.

Mr. Roberto Rudi, Brugg Rohrsystem AG, den egentliga värden, hälsade därefter välkomna till Zürich och föredrog de praktiska detaljerna kring mötet. Han inbjöd dessutom till en middag med guidetur, på kvällen den första dagen, ombord på en spårvagn.

7.1.4 Roll call of delegates

Samtliga kring bordet presenterade sig. Delegationer innehållande totalt 27 personer från Danmark, Finland, Frankrike, Nederländerna, Polen, Schweiz, Sverige, Tyskland, UK, Österrike. En närvarolista cirkulerades men delades tyvärr inte ut.

7.1.5 Dagordning

Underlag: **Dokument CEN/TC 107 N 165 rev 4**, Revised Draft Agenda

Den uppdaterade Draft Agenda godkändes. Se **Bilaga 1**.

Appointment of the resolution committee

Lutz Wrede, Tyskland
Klas Lindqvist, Sverige
Peter Mildenstein, UK

Det beslutades att endast skriva resolutionerna på engelska.

7.1.6 Information from chairman and secretary

7.1.7 Approval of draft resolution 203 – renaming of JWG 1 to CEN/TC 107/WG 13

7.1.8 Dokument CEN/TC 107 N 164, Draft Resolution 203

Sekreteraren föredrog bakgrunden till att JWG 1 måste byta namn. Detta beror på att CEN har skapat nya regler sedan TC 107 och TC 267 i början av 1990-talet bildade JWG 1. JWG 1 fanns därför inte ens registrerat som en grupp i CENs officiella register. Detta hade uppdagats när sekretariatet skulle anmäla den nybildade samarbetsgruppen mellan TC 107 och TC 155 (enligt beslutet på föregående möte).

Sekretariatet föreslog därför att man skulle byta beteckning på den grupp som tidigare haft beteckningen CEN/TC 107/TC 267/JWG 1 till CEN/TC 107/WG 13. Detta godkändes. Se **Resolution 203 (Zürich 2)**.

7.1.9 Result of Formal Vote Enquiry on EN 488

Ordföranden informerades om att EN 488 hade godkänts vid slutomröstningen i CEN Formal Vote med 95 % majoritet. Finland och Danmark hade röstat NEJ och lämnat tekniska kommentarer. Standarden var nu under fastställelse och produktion i medlemsländerna.

7.1.10 Reports (brief) from the convenors. Electronic versions on the reports shall be available

Sekreteraren rapporterade att han hade fått endast två elektroniska rapporter och då samma dag som TC-mötet. Detta var inte till någon hjälp och han bad samtliga convenors att inom en månad efter mötet sända in sina rapporter i elektronisk form tillsammans med uppdaterade tabeller för Internal Work Items (IWI) till TC-sekretariatet.

7.1.11 WG 2 - Basic considerations

7.1.12 Document CEN/TC 107/WG 2 N 92, EN 253;2009/prA1:201X – final draft 110317 to TC 107 meeting

Convenorn i WG 2, Klas Lindqvist (KL), rapporterade att han pga. hög arbetsbelastning under de senaste åren inte i så god tid hade haft möjlighet att ta tag i de två arbetsuppgifter som ålagts WG 2. Inget möte hade därför hållits i WG 2 sedan föregående TC-möte. KL hade dock i mitten av mars 2011 sänt ett e-mail till WG 2-medlemmarna för att få WGN's kommentarer till de två IWI som fanns att behandla. Två kommentarer i anslutning till uppdraget att förtydliga texten om toleranser på stålrorets ytterdiameter och stålrorets rundhet hade inkommit och detta hade lett till det förslag i EN 253:2009/prA1:201X som nu föredrogs. En kommentar till frågan om olika sätt att prova skjuvhållfastheten hos dubbelrör före och efter åldring hade inkommit från Tyskland.

Schweiz, Tyskland och Danmark beklagade att tillägget till EN 253 om förtydligande av texten om toleranser på stålrorets ytterdiameter och stålrorets rundhet ännu inte var färdigt och det framgick naturligtvis klart att man inte var tillfreds med att WG 2 hade tagit så lång tid på sig att få fram förslagen. Det framhölls att det var mycket angeläget att få ut detta tillägg till EN 253 så snart som möjligt eftersom osäkerheten om tolkningen av toleranserna på out-of-roundness skapade problem för företagen. KL föredrog förslaget till tillägg till EN 253 i dok. EN 253:2009/prA1:201X. Efter föredragningen och noggrann genomgång beslutades slutligen att godkänna den

föreslagna texten och beslutades att den skulle sändas direkt till CEN Enquiry.
Se **Resolution 204 (Zürich 3)**.

KL tog därefter upp frågan som diskuterats under föregående möte om att överföra den IWI som listas på följande sätt i Minutes från TC-mötet 2008:

"According to EN 15698-1:

To discuss why the shear strength test in unaged condition according to 5.5.1.4 shall be done using a twin pipe when the test in aged condition according to 5.5.1.5 shall be done on a single pipe."

från WG 2 för behandling i WG 3. KL påminde om att detta inte finns nämnt i Minutes från TC-mötet i Krakow och undrade om WG 3 hade uppfattat att man skulle överta frågan. KL rapporterade också att han hade gått ut med en fråga till WG 2 och att Tyskland hade svarat på detta. Convenorn i WG 3 informerade om att WG 3 hade diskuterat frågan vid sitt senaste möte. Det bekräftades att WG 3 i fortsättningen ska handskas med frågan. Detta kommer att ske i samband med att WG 3 tar hand om resultatet av den stora tyska undersökning som pågår. Se **Resolution 205 (Zürich 4)**.

7.1.13 WG 2 IWI

Under mötet listades inga nya arbetsuppgifter för WG 2 annat än färdigställandet av tillägget till EN 253 i dokumenten EN 253;2009/prA1:201X och N 162 (se både ovan och nedan).

7.1.14 WG 3 - PUR-foam properties

Document CEN/TC 107 N 162, Draft EN 253, Annex C, Calculated continuous operating temperature (CCOT)

Convenorn i WG 3, Hans Melby Jespersen, rapporterade från arbetet i WG 3 med stöd av sin IWI-lista (delades inte ut men kommer att ingå i de officiella Minutes).

Han föredrog därefter förslaget till ny text för det normativa Annex C i EN 253 som gäller Calculated continuous operating temperature (CCOT). Den nya texten godkändes för införande i EN 253 och det beslutades att texten ska ingå i samma tillägg till EN 253 som den nya texten från WG 2 ovan. Tillägget ska därför sändas snarast sändas ut på CEN Enquiry.

Se **Resolutionerna 206 och 207 (Zürich 5 och 6)**.

De svenska kommentarerna i dok. N 169, punkt 1, går ut på att det inte är bra att ta bort vissa krav och provningsmetoder men att fortsatt kräva att dessa egenskaper ska redovisas. Förslaget är därför att man utarbetar en text för att återigen introducera krav och provningsmetoder för volymvikt, cellstorlek och innehåll av "closed cells" i EN 253. Detta sammanfaller i viss mån med det tyska förslaget i dok. N 166.

Diskussion i WG 3 före TC-mötet i anslutning till dokument N 166 visade att det är relevant att på nytt införa krav och provningsmetoder för volymvikt hos PUR-skum i flera EN 253, EN 448 och EN 488. WG 3 fick i uppdrag att ta fram förslag för detta. Se **Resolution 211 (Zürich 10)**.

7.1.15 WG 3 IWI

CEN/TC 107 konstaterade också att WG 3 har IWIs kvar sedan föregående TC-möten och att dessa kommer att framgå av den uppdaterade IWI-tabell som convenorn i WG 3 kommer att sända till sekretariatet.

De arbetsuppgifter som listas för WG 3 bör vara:

- **WG 3, IWI 2009/1** (se även beslut ovan under WG 2)
 According to EN 15698-1:
 Why shall the test according to 5.5.1.4 be done using a twin pipe when the test in 5.5.1.5 shall be done on a single pipe.
 - ~~**WG 3, IWI 2009/2** (klart enligt ovan)
 To make a proposal for a revised text for EN 253, Annex C, taking into consideration the results of the German pipe ageing project. The proposal shall be sent out by the secretariat to the members of CEN/TC 107 in time for the next TC meeting.~~
 - **WG 3, IWI 2009/3**
 by collecting all available information from ongoing and new research project, to conduct a feasibility study in order to be able to revise all parts of EN 253 related to the thermal oxidative ageing of the PUR foam. WG 3 is to inform TC 107 on regular basis about the progress of the study and/or of any problems experienced.
 - **WG 3, IWI 2011/1** (enligt beslut under punkt 7 nedan)
 Reintroduction of requirements and test methods for PUR-foam density, cell size and the content of closed cells in EN 253.
-
- Enligt KLS noteringar från TC-mötet 2008 listades/tilldelades WG 3 då följande IWI vilka troligen fortfarande kvarstår helt eller delvis:
 - PL 049: WG 3 to look into the possibility to divide between type tests and tests applied at other occasions;
 - PL 068: WG 3 to look into the question of recording of the service pipe temperature during the ageing;
 - PL 047: WG 3 to look into the test method for long term creep resistance and modulus at 140 °C;
 - DE 075: WG 3 to look into the question of "Maximum cooling gradient of the test piece".

7.1.16 WG 3 - Internal revision of EN 253:2009

Dokument CEN/TC 107 N 162, WG 3 Draft amendment to EN 253

Se 6.2 ovan!

7.1.17 WG 4 – Joints

Convenorn för WG 4, Andreas Schmidt, rapporterade med stöd av sin IWI lista som kommer att finnas med i Minutes från TC-mötet.

7.1.18 WG 4 IWI

WG 4 tilldelades under detta möte ett antal nya arbetsuppgifter i anslutning till EN 489, med anledning av de svenska kommentarerna i dok. N 169, punkt 4.

Se **punkt 7 nedan samt Resolution 214 (Zürich 13)**.

De arbetsuppgifter som listas för WG 4 bör vara:

WG 4, IWI 2011/1 (enligt beslut under punkt 7 nedan)

It is not quite clear how the requirements on testing according to EN 489 shall be interpreted. The following should be discussed by WG 4:

- In the Introduction it is stated that requirements on prefabricated half-shells (prefabricated PUR-foam insulation) has been added. Where can these requirements be found?
- In 4.2.2 it is stated that only non-welded joints shall pass the soil stress test. Why not welded joints?
- It should be assured that all references to clauses of EN 253 are pointing to the appropriate clauses in the present edition of EN 253.
- In Figure 3 it is described how the test specimens shall be made. However, only certain tests can be made on such short specimens. Testing long term temperature resistance and thermal conductivity has to be done on full length pipes which have been foamed with the PUR-foam used for the joints. This has to be made more clear in the text.
- According to the scope of EN 489 this standard covers also joints with insulation made as prefabricated half-shells (prefabricated PUR-foam insulation). Such prefabricated half-shells have no adherence. In 4.1.4 it is referred to testing long term temperature resistance by the determination of shear strength after ageing. Shall this really be interpreted the way that the PUR-foam for use in non-adhering prefabricated half-shells shall be tested by determination of adherence. Why is that so?
- According to 4.2.3 when tested according to 5.4.4 the joint insulation shall not shrink more than 2 mm in radial direction. If this requirement is valid for PUR-foam with adherence it will be really difficult to measure. When the casing is teared apart parts of the PUR-foam will follow the casing and therefore the PUR-foam will be damaged. However, if this test is only valid for prefabricated half-

shells it has to be made clear in the text. Anyhow, concerning shrinking in axial direction – how do we know that it is not the PUR-foam in the pipe that is shrinking?

Följande arbetsuppgifter listades för WG 4 vid TC-mötet 2009 och kvarstår helt eller delvis:

- Improvement of Sandbox test (reproducibility)
- Guidelines for inspection on site (IWI 04-2009)
- Requirements on foaming hole plugs (IWI 04-11)
- Joints on Flexible T-branches and similar (IWI 04-13)

Vid innevarande möte nämndes dessutom att de prov som lyfts ut ur EN 253 men som fortfarande är aktuella för skarvar måste inarbetas i EN 489.

Enligt KLS noteringar från TC-mötet 2008 listades/tilldelades WG 4 då följande IWI. Det är osäkert om samtliga har färdigställts:

- Sand box text for a future revision (som nämns ovan).
- Joints for flexible pipes (together with WG 10) (som nämns ovan).
- AT 001: WG 4 and WG 5 to make sure that the requirements and test methods removed from EN 253 but needed for other parts of the system are covered by the appropriate standards. (Detta nämndes även vid innevarande möte men har inte tagits med i de officiella Minutes.)
- DE 025: WG 2 asks the other WGs to change from "room temperature" to the appropriate temperature values;

Under punkt 7 vid mötet 2008 nämns i Minutes dessutom:

- Sandbox for electro elded joints. (Proposed by Poland.)

7.1.19 WG 5 - Fittings and Valves

Convenors Report of CEN/TC 107/WG 5 (delades ut)

CEN/TC 107/WG 5 – Table of work items, Version : 2011-04-02

Dokument CEN/TC 107 N 163, Draft resolution 202

Convenorn för WG 5, Mathieu Jansen, rapporterade med utgångspunkt från sin rapport och tabell med IWI som delades ut. Se **Bilaga 2**.

7.1.20 Approval of draft resolution 202 - Amendment to EN 488

Dokument CEN/TC 107 N 163, Draft Resolution 202

Danmark och Finland anser att korrosionsskyddet för ventilspindlar är alltför dåligt beskrivet i EN 488:2011 (inget krav och inga provningsmetoder) och därför borde kompletteras. I anslutning till rapporten från WG 5 diskuterades därför det danska

förslaget till Resolution 202 som hade sänts ut i dokument N 163. Detta godkändes. Se Resolution 202 (Zürich 1).

7.1.21 WG 5 IWI

WG 5 tilldelades under detta möte två nya arbetsuppgifter i anslutning till EN 488. Den ena med anledning av de svenska kommentarerna i dok. N 169, punkt 3. Ingen resolution skrev dock utan convenorn i WG 5 noterade att han skulle kontrollera texten på nytt. Den andra med anledning av resolution 202.

De arbetsuppgifter som listas för WG 5 bör vara:

7.1.22 WG 5, IWI 2011/1

According to Resolution 202 to prepare an amendment to EN 488 to define the protective degree of and test methods for the corrosion protection of valve stems (steel part) exposed outside the insulation.

7.1.23 WG 5, IWI 2011/2 (enligt beslut under punkt 7 nedan)

At the Formal Vote on FprEN 488 Sweden submitted the following proposal for editorial corrections:

In the column Manufacturers quality control for B. Leak tightness test correct twice: "≥ 400" to "> 300"

In the column Manufacturers quality control for C. Radiographic examination of welds correct once: "≥ 400" to "> 300"

However, it seems that the necessary corrections were only partly carried out and that DN 350 is still not fully covered.

It should be discussed by **WG 5** whether it is now correct as it is or if the text still need to be corrected.

Diskussionen under punkt 8.1 i Minutes från mötet 2009 i Krakow resulterade i följande IWI för WG 5 som ännu inte har slutförts:

7.1.24 WG 5, IWI 2009/1

To deal with the Swedish proposal to include "Cycling test of valves" in EN 488. Se **Resolution 196** (Krakow 6).

Enligt KLS noteringar från TC-mötet 2008 listades/tilldelades WG 5 då följande IWI vilka troligen inte har färdigställts i sin helhet:

- AT 001: WG 4 and WG 5 to make sure that the requirements and test methods removed from EN 253 but needed for other parts of the system are covered by the appropriate standards.

Convenorn ställde i utsikt att en uppdaterad IWI-tabell skulle sändas till sekretariatet för utsändning till TC 107.

7.1.25 WG 9 - PE casing

Convenorn i WG 9, Christian Ting Larsen, rapporterade att WG 9 inte hade några IWI och därför inte hade haft några möten sedan föregående TC-möte.

I anslutning till de svenska kommentarerna i dokument N 169 fick WG 9 i uppdrag att undersöka om det är möjligt att byta ut den nuvarande beskrivningen av fördelningen av carbon black i mantelrör mot en hänvisning till ISO 18553:2002. Se **Resolution 213 (Zürich 12)**.

Under dagens diskussioner fick WG 9 också i uppdrag att undersöka om man kan utarbeta ett förslag till hur man ska handskas med de allt viktigare materialfrågorna kring diffusionsspärren som ofta ingår i fjärrvärmerören och om man kan lägga till krav och provningsmetoder för detta i EN 253. Se **Resolution 208 (Zürich 7)**.

Vid genomgången av dokument N 167 beslutades att tilldela WG 9 uppgiften att behandla punkt 1b. Se **Resolution 212 (Zürich 11)**.

7.1.26 WG 9 IWI

De arbetsuppgifter som listas för WG 9 bör vara:

7.1.27 WG 9, IWI 2011/1

To consider the possibility to replace the present test method for distribution of carbon black with a reference to ISO 18553.

7.1.28 WG 9, IWI 2011/2

To look into the question of diffusion barriers in the pre-insulated district heating pipe systems and if possible to make a proposal how to deal with the diffusion barrier in EN 253 (including requirements, declaration of composition and efficiency, test procedures as applicable and to revise the NCLT-test to cope with the influence of barriers on the results).

7.1.29 WG 9, IWI 2011/3

To consider to add PE-LLD as an allowed casing material for flexible pipes.

7.1.30 WG 10 - Flexible pipes

Convenorn i WG 10, Volker Liebel, kunde inte vara närvarande vid TC-mötet. Istället rapporterade sekreteraren i WG 10, Lutz Wrede, mycket kort att gruppen inte hade några IWI att arbeta med.

Christian Ting Larsen informerade om att i arbetet inom WG 12 hade man planerat att ta med ett avsnitt (eller bilaga) liknande bilagan om provningsfrekvens och kvalitetskontroll i EN 253, Annex D. WG 12 hade då noterat att detta saknades även i EN 15632-1 och föreslog att WG 10 skulle få i uppgift att komplettera den standarden. Detta godkändes. Se **Resolution 209 (Zürich 8)**.

I anslutning till de svenska kommentarerna i dokument N 169, punkt 5, svarade WG 10 att de olika kraven på PE-manteln i EN 15632-1 och i EN 253 beror på att man i de flexibla rören använder ett mjukare material. Den första frågan under punkt 5 ansågs därmed besvarad.

Den andra frågan under punkt 5 i dok. N 169 ansågs oklar och togs därför f.n. tillbaka av den svenska delegationen.

7.1.31 WG 10 IWI

De arbetsuppgifter som listas för WG 10 bör vara:

WG 10, IWI 2011/1

To consider to prepare a text on test frequency and quality control system similar to EN 253, Annex D, to be added to EN 15632-1.

Enligt KLS noteringar från TC-mötet 2008 listades/tilldelades WG 10 då följande IWI vilka troligen inte har färdigställts i sin helhet:

- DE 025: WG 2 asks the other WGs to change from "room temperature" to the appropriate temperature values.

7.1.32 WG 11 - Surveillance facilities

Convenorn i WG 11, Jan Elleriis, rapporterade kort att WG 11 inte hade hållit något möte och f.n. inte hade någon IWI.

7.1.33 WG 11 IWI

Inget nämndes.

7.1.34 WG 12 - Requirements and test methods of cross linkable PE-Xb

Dokument CEN/TC 107 N 170, Draft EN PEXb, draft 3

Convenorn för WG 4, Andreas Schmidt, rapporterade att han hade fått mycket hjälp av Christian Ting Larsen som hade skrivit en hel del av texten i det ännu så länge mycket preliminära förslag som presenterats i dokument N 170 inför TC-mötet. Avsikten var egentligen inte att dokumentet skulle ha sänts ut till CEN/TC 107 ännu. Det understöds därför att dokumentet bara ska ses som ett mycket grovt grundförslag som ska bearbetas vidare.

7.1.35 WG 12 IWI

Inget nämnades men WG 12 har i uppdrag att ta fram ett dokument för insituförnätning av PE-Xb.

7.1.36 WG 13 (tidigare CEN/TC 107/TC 267/JWG 1) - Design and installation

Dokument CEN/TC 107 N 168, Revised Feasibility study for the revision of EN 13941

Convenorn för JWG 1 (nu WG 13), Alexander Röse, rapporterade i anslutning till resultatet från feasibility study i dokument N 168. Det framgick att JWG 1 hade hållit tre möten sedan föregående TC-möte och då arbetat med prEN 13941 vilket följer Resolution 193 (Krakow 3).

Röse förutsåg att man skulle behöva ytterligare två år för att producera en reviderad version av EN 13941. Han underströk samtidigt att WG 13 bara innehöll 5 aktiva medlemmar, av vilka några dessutom var något till åren komna. WG 13 var därför var i skriande behov av förstärkning, speciellt med experter på installation. Röse efterlyste därför yngre experter som kan arbeta i WG 13.

Lutz Wrede framförde att WG 13 planerade att dela upp EN 13941 i två delar, beräkning resp. installation.

CEN/TC 107 accepterade resultatet av den gjorda "feasibility study" och godkände att EN 13941 delas upp i två delar. CEN/TC 107 uppmanade dessutom alla delegationer att medverka till att utse experter till WG 13. Se **Resolution 210 (Zürich 9)**.

Under genomgången av dokument N 167 i punkt 7 nedan beslutades att tilldela WG 13 uppgiften att behandla punkt 1a. Se **Resolution 212 (Zürich 11)**.

Nästa möte med WG 13 planeras till mitten av juni 2011 i Berlin.

7.1.37 WG 13 IWI

WG 13, IWI 2011/1

To study all CEN TC107 standards pertaining to:

- District heating pipes within the scope of the PED
- Steel pipes and steel fittings (qualities, tolerances, yield limits, certifications)
- Welding, testing and evaluation

Enligt KLS noteringar från TC-mötet 2008 listades/tilldelades JWG 1 (nu WG 13) då följande IWI vilken troligen inte har färdigställts i sin helhet:

- DE 025: WG 2 asks the other WGs to change from "room temperature" to the appropriate temperature values.

7.1.38 Remaining comment on the latest version of the TC 107 standards

Dokument

CEN/TC 107 N 166, Reduction of volume weight 60 kg/m³

Dokument CEN/TC 107 N 167, Steel pipes and steel fittings – qualities, dimensions and certifications

Dokument CEN/TC 107 N 169, Swedish comments to be discussed in connection with EN 253:2009, EN 448:2009, EN 489:2009 and EN 15632 1:2009

Diskussioner i WG 3 före TC-mötet och i anslutning till dokument N 166 visade att det är relevant att på nytt införa krav och provningsmetoder för volymvikt hos PUR-skum i flera EN 253, EN 448 och EN 488. WG 3 fick i uppdrag att ta fram förslag för detta. Det konstaterades att detta sammanfaller med de svenska kommentarerna i dok. N 169, punkt 1.

Se **punkt 6.2 och Resolution 211 (Zürich 10)**.

Vid genomgången av dokument N 167 beslutades att tilldela WG 13 uppgiften att behandla punkt 1a. Se **punkt 6.9 och Resolution 212 (Zürich 11)**.

Vid genomgången av dokument N 167 beslutades att tilldela WG 9 uppgiften att behandla punkt 1b. Se **punkt 6.5 och Resolution 212 (Zürich 11)**.

Besluten i anslutning till de svenska kommentarerna i dokument N 169 har införts under respektive grupp ovan och återges inte på nytt här.

Se följande punkter och resolutioner:

punkt 6.2 och Resolution 211 (Zürich 10)

punkt 6.1.5 och Resolution 213 (Zürich 12)

punkt 6.3.1 och Resolution 214 (Zürich 13)

7.1.39 Environmental actions

Note that the item "Environmental actions" now appears as a standing item on TC agendas as decided by CEN Resolution BT 27/2008.

7.1.40 General environmental actions according to CEN Resolution BT 27/2008

KL informerade om CEN Guide 4 och den checklista som ingår i guiden.

7.1.41 Impact on the work of CEN/TC 107 of the "Standardisation mandate to CEN, CENELEC and ETSI under Directive 2009/125/EC relating to harmonised standards in the field of Ecodesign"

Dokument

CEN/TC 107 N 171, Standardisation mandate to CEN, CENELEC and ETSI under Directive 2009/125/EC relating to harmonised standards in the field of Ecodesign - Ecodesign mandate - skeleton

Dokument CEN/TC 107 N 172, Standardisation mandate to CEN, CENELEC and ETSI under Directive 2009/125/EC relating to harmonised standards in the field of Ecodesign - Draft Ecodesign Mandate

Dokument CEN/TC 107 N 173, Horizontal mandate under the Ecodesign Directive

Dokument CEN/TC 107 N 174, Ecodesign Mandate Annex A – Product groups

Dokument CEN/TC 107 N 175, Ecodesign Mandate Annex B - Technical updates for product groups

Det framhölls att vid studium av den lista med produktkategorier som finns i dokument N 174 är det svårt att inordna TC 107-standarderna i någon av de ingående kategorierna. Det föreslogs därför att CEN/TC 107 borde meddela CCMC att TC 107 inte ansågs sig berörd av mandatet.

Den danska delegationen ansåg att detta vara att avfärda mandatet alltför oprofessionellt och var oroliga över att TC 107 i så fall skulle helt kunna hamna utanför diskussionerna i fortsättningen. Det är ju trots allt så att de produkter som standardiseras inom CEN/TC 107 i mycket hög grad är avsedda för att skapa en bättre miljö.

Efter viss diskussion fick därför alla delegationerna i uppdrag att ta med frågan om miljöhänsyn i standarder och förslaget till mandat i anslutning till Directive 2009/125/EC hem till de nationella kommittéerna för diskussion, för att få en uppfattning om hur detta påverkar CEN/TC 107 och de produkter som standardiseras av TC 107. Uppmaningen till delegationerna kommer att införas i Minutes och därför skrevs ingen resolution om detta.

7.1.42 Proposals for new/future work

Dokument

CEN/TC 107 N 162, WG 3 Draft amendment to EN 253

Dokument CEN/TC 107 N 166, Reduction og volume weight 60 kg/m³

Dokument CEN/TC 107 N 167, Steel pipes and steel fittings – qualities, dimensions and certifications

Dokument CEN/TC 107 N 168, Revised Feasibility study for the revision of EN 13941

Dokument CEN/TC 107 N 169, Swedish comments to be discussed in connection with EN 253:2009, EN 448:2009, EN 489:2009 and EN 15632 1:2009

Samtliga nya arbetsuppgifter har behandlats under respektive grupp ovan.

I diskussionen under punkt 10 nedan tog frågan upp om att utvidga scopet för TC 107 till att också gälla "preinsulated district cooling pipes". Delegationerna fick i uppdrag att ta med frågan hem till de nationella kommittéerna och inkomma med information och förslag skriftligt till sekretariatet minst tre månader före nästa TC-möte. Se **Resolution 215 (Zürich 14)**.

7.1.43 Liaisons

CEN/TC 155 - Plastics piping systems and ducting systems

Sekreteraren informerade om att han hade deltagit i ett TC-möte med CEN/TC 155 i Bologna under 2010. TC 155 är en enormt stor kommitté med många hundra ärenden. Eftersom TC 107 endast behöver ha kontakt med CEN/TC 155/WG 16 ansåg han att det var stort slöseri med tid och därmed med pengar att han skulle delta i mötena med TC 155.

Efter diskussion beslutades att Henryk Stawicki inte behöver delta i möten med CEN/TC 155 utan att nivån på denna liaison ska vara att utbyta resolutions, minutes och arbetsprogram. I fortsättningen ska alltså resolutioner, minutes och arbetsprogram från TC 155 distribueras till medlemmarna i CEN/TC 107.

7.1.44 Overall status review / Future plans for finalizations and revisions

En beräkning av den tid som behövdes före nästa TC-möte gjordes. Resultatet blev att det ansågs att det vore lämpligt att hålla nästa TC-möte ca ett och ett halvt år efter detta möte, dvs. i september 2012.

7.1.45 Approval of resolutions

Resolutionerna lästes, justerades och godkändes. Se **Bilaga 3**.

7.1.46 Next meeting

CEN/TC 107 beslutade att hålla nästa möte 19 – 20 september 2012.

Danmark inbjöd CEN/TC 107 att hålla mötet i Danmark. Platsen kommer att meddelas senare.

7.1.47 Any other business

Inget noterades under denna punkt.

7.1.48 Closure of meeting

Efter sedvanliga tack avslutades mötet.

8 STANDARDER SOM HANTERAS:

- SS-EN 253:2009** District heating pipes – Preinsulated bonded systems for directly buried hot water networks – Pipe assembly of steel service pipe, polyurethane thermal insulation and outer casing of polyethylene.
- Fastställd:
2009-02-02
- Svensk titel: Fjärrvärmesystem – Förisolerade rörsystem med fast förband mellan värmeisolering och medierör respektive mantelrör för markförlagd distribution av hetvatten – Rörenhet bestående av raka medierör av stål, värmeisolering av PUR-skum och mantelrör av etenplast
- SS-EN 448:2011** District heating pipes - Preinsulated bonded pipe systems for directly buried hot water networks – Fitting assemblies of steel service pipes, polyurethane thermal insulation and outer casing of polyethylene.
- Fastställd:
2009-03-09
- Svensk titel: Fjärrvärmesystem – Förisolerade rörsystem med fast förband mellan värmeisolering och medierör respektive mantelrör för direkt markförlagd distribution av hetvatten – Rördelsenheter (färdiga rördelar) med medierör av stål, värmeisolering av hård uretancellplast (PUR) och ytterhölje av etenplast
- SS-EN 488:2011** District heating pipes - Preinsulated bonded pipe systems for directly buried hot water networks – Steel valve assembly for steel service pipes, polyurethane thermal insulation and outer casing of polyethylene. #)
- Fastställd:
2011-04-07
- Svensk titel: Fjärrvärmesystem – Förisolerade rörsystem med fast förband mellan värmeisolering och medierör respektive mantelrör för direkt markförlagd distribution av hetvatten – Ventilenhet med ventil av stål för sammanfogning med medierör av stål och med värmeisolering av hård uretancellplast (PUR-skum) och ytterhölje av etenplast.

- SS-EN489: 2009** District heating pipes - Preinsulated bonded pipe systems for directly buried hot water networks – Joint assembly for steel service pipes, polyurethane thermal insulation and outer casing of polyethylene.
- Fastställd:
2009-03-13
- Svensk titel: Fjärrvärmesystem – Förisolerade rörsystem med fast förband mellan värmeisolering och medierör respektive direkt markförlagd distribution av hetvatten – Skarvar för rörenheter med medierör av stål, värmeisolering av hård uretancellplast och mantelrör av etenplast (PE).
- SS-EN13941:2009
+A1:2010** Design and installation of preinsulated bonded pipe systems for district heating
- Fastställd:
2010-07-29
- Svensk titel: Fjärrvärmesystem – Konstruktion och installation av rörsystem med förisolerade rör med fast förband mellan värmeisolering och medierör respektive mantelrör.
- SS-EN 14419:2009** District heating pipes – Preinsulated bonded pipe systems for directly buried hot water networks – Surveillance systems
- Fastställd:
2009-03-13
- Svensk titel: Fjärrvärmerörsystem – Förisolerade rörsystem med fast förband mellan värmeisolering och medierör respektive mantelrör för direkt markförlagd distribution av hetvatten – Övervakningssystem.
- SS-EN15698-1:2009** District heating pipes – Preinsulated bonded twin pipe systems for directly buried hot water networks – Part 1: Twin pipe assembly of steel service pipe, polyurethane thermal insulation and outer casing of polyethylene
- Fastställd:
2009-02-02
- Svensk titel: Fjärrvärmesystem – Förisolerade rörsystem med fast förband mellan värmeisolering och medierör respektive mantelrör för direkt markförlagd distribution av hetvatten – Del 1: Rörenhet bestående av två raka medierör av stål, värmeisolering av hård uretancellplast (PUR-skum) och

mantelrör av etenplast.

**SS-EN 15632-
1:2009**

District heating pipes – Pre-insulated flexible pipe systems –
Part 1: Classification, general requirements and test methods

Fastställd:
2009-01-20

Svensk titel: Fjärrvärmesystem - Förisolerade flexible
rörssystem – Del 1: Klassificering, allmänna krav och
provning

**SS-EN 15632-
2:2010**

District heating pipes – Pre-insulated flexible pipe systems –
Part 2: Bonded plastic service pipes – Requirements and test
methods

Fastställd:
2010-02-11

Svensk titel: Fjärrvärmesystem- Förtillverkade flexible
rörssystem – Del 2: Medierör av plast med fast förband mellan
värmeisolering och medierör – Krav och provning

**SS-EN 15632-
3:2010**

District heating pipes – Pre-insulated flexible pipe systems –
Part 3: Non bonded systems with plastic service pipes;
requirements and test methods

Fastställd:
2010-02-11

Svensk titel: Fjärrvärmesystem- Förtillverkade flexible
rörssystem – Del 3: Medierör av plast utan fast förband mellan
värmeisolering och medierör; krav och provning

**SS-EN 15632-
4:2009**

District heating pipes – Pre-insulated flexible pipe systems –
Part 4: Bonded systems with metal service pipes;
requirements and test methods

Fastställd:
2009-01-20

Svensk titel: Fjärrvärmesystem- Förisolerade flexible
rörssystem – Del 4: Medierör av metall med fast förband
mellan värmeisolering och medierör respektive mantelrör;
krav och provning

Forskning som stärker fjärrvärme och fjärrkyla, uppmuntrar konkurrenskraftig affärs- och teknikutveckling och skapar resurseffektiva lösningar för framtidens hållbara energisystem. Kunskap från Fjärrsyn är till nytta för fjärrvärmebranschen, kunderna, miljön och samhället i stort. Programmet finansieras av Energimyndigheten tillsammans med fjärrvärmebranschen och omsätter cirka 19 miljoner kronor om året. Mer information finns på www.fjarrsyn.se

NATIONELLT OCH INTERNATIONELLT KVALITETS- OCH STANDARDISERINGARBETE

Det här är en sammanställning av protokoll och resultat från det svenska deltagandet i det nationella och internationella standardiseringsarbete som har genomförts inom teknikområdet fjärrvärmedistribution 2011. Arbetet koordineras av SIS, Swedish Standards Institute, och involverar representanter från branschorgan, myndigheter, företag, provningsinstitut och högskolor.

Standardisering och kvalitetssäkring är grundförutsättningar för att uppnå önskade funktionskrav inom distribution av fjärrvärme. Det som krävs är att det finns en tydlig efterfrågan på hög leveranssäkerhet under lång tid till låga kostnader och med minimal miljöpåverkan på en konkurrensutsatt marknad.

Genom att ha standardiserade krav på funktion, dimensioner och kompatibilitet skapas förutsättningar för en rationell tillverkning. Detta leder i sin tur till en marknadsanpassad konkurrens på lika villkor.

